

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SAYIT
№ 33

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊЪАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan • www.uzas.uz • 2009-yil, 14-avgust • № 33 (4016)

«ЯГОНАСАН, МУҚАДДАС ВАТАН!»

Хар бир инсон киндик қони томган, ота-боболарининг муборак хоки ётган табарук заминдан ўзини айро тасаввур этолмайди. Зеро, Ватан бир умр севиб, ардоқлаб, қўзимизга тўғиб қилиб яшайдиган муқаддас саждагоҳимиздир. Ватан тушунчаси, қалбимиздаги Ватан туйғуси шундай қадри ва улуг нобиликки, ҳаёт сўмоқларида бизга доимо қуч-қувват бағишлаб, эзгу ишларга даъват этиб туради.

Шундай экан, она юртимиз Ўзбекистонни улуглаш, уни қўз қорачиқдек асраш ҳар биримизнинг инсоний бурчимиздир. Юракдаги ана шундай ҳис-туйғулари рўбга чиқаришда эса бизга биринчи навбатда қўшиқ ёрдамга келади. Чунки қўшиқ инсоннинг доимий ҳамроҳи. Ватан ҳақидаги қўшиқлар эъланни бирлаштиришга, халқларни тинч-тотув яшашга, даъват этади.

Президентимиз қарори асосида республикамизда илк бор ўтказилган «Ягонасан, муқаддас Ватан!» кўрик-танлови ҳам айлани шундай қўшиқларнинг дунёга келишида муҳим аҳамият касб этди.

Тўрт ой давомида Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим, Маданият ва спорт ишлари, Мудофаа, Ички ишлар вазирликлари, «Ўзбекинаво» эстрада бирлашмаси тизимларида юқори савияда ўтказилган мазкур танлов довомида кўплаб янги овозлар кашф этилди, ўнлаб янги қўшиқлар яратилди. Фақат хонандликка эмас, шеърят ва бастакорликка ҳам янги номлар пайдо бўлгани қувонарлидир. Танловда эллик мингга яқин хонандлар иштирок этганини ўзиёқ таъдбирнинг қанчалар оммавийлик касб этганидан далолатдир.

«Ягонасан, муқаддас Ватан!» кўрик-танловининг ғолибларини тақдирлаш маросимида сўзга чиққан кўрик-танлов Ташкилий қўмитаси раиси, Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таъдбирнинг аҳамияти ҳақида тўхталиб, жумладан, шундай деди: «Мамлакатимиз истиқлолнинг 18 йиллиги ва азият қўлланганини арафасида биз яна бир байрамнинг гувоҳи бўлиб турибмиз. Аслида тўрт ой олдин бошланган бу байрамда ёшлар ҳам, улариинг устозлари ҳам иштирок этдилар. Бундай таъдбирда катта-нашининг ўзи катта бахт. Президентимизнинг қарори асосида республикамизда илк бор ўтказилган «Ягонасан, муқаддас Ватан!» кўрик-танлови ҳам айлани шундай қўшиқларнинг дунёга келишида муҳим аҳамият касб этди.

мизнинг Қарори билан биринчи марта ўтказилган кўрик-танлов ҳали яна узоқ йиллар давом этади».

Таниқли санъаткорлардан таркиб топган хайъат қарорига кўра Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Озодбек Назарбеков «Жон, Ўзбекистон» (Жуманиёв Жабборов шеъри, Анор Назаров мусикаси) қўшиғи билан биринчи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Гулсанам Мамазонова («Фидо бўл», Муртазо Қаршибоев сўзи, Анвар Эргашев мусикаси) иккинчи, ёш эстрада хонандаси Малика Эгамбердиева («Ўзбекистон», Иқбол Мирзо шеъри, Анор Назаров мусикаси) учинчи ўринга сазовор бўлдилар.

Рағбатлантирувчи муқотлар Хуршид Хасанов, Рустам Маматкулов, Дилмурод Отажонов, Латифжон Хасанов, Юлдаз Хурсанова, Серехан Жанаҳмедов, Шухрат Далажонов, Марат Ҳасимов, Санжар Исоқов, Озода Абдуғафурова, Зоя Цой каби хонандаларга ва пойтахтимиздаги 26-мусиқа ва санъат мактаби хор жамоасига берилди. Кўрик-танлов ғолиблари ва совриндорлари ҳамда етуқ санъаткорлар иштирокидagi гала-концерт Ватан тарафимиз айланди.

Гулчеҳра УМАРОВА

УЧ ИЖРО, ТАЛҚИН

«НТТ» каналда таниқли санъаткорлар Насиба Сатторов ва, Қозим Қаюмов ва ёш хонанда Зиеда «Сайдинг қўбер, сайёд...» деб бошланувчи машҳур қўшиқни навбат билан ижро эттиди.

Сайдинг қў бер сайёд, сайёра экан мендек, Ол домини бўйиндин, бечора экан мендек, Ўз ёрини топмасдан овра экан мендек, Иқболи нигун, бахти ҳам қора экан мендек...

Дастлаб шоир Фурқатнинг ушбу машҳур қўшиғини истеъдодли хонанданим Насиба Сатторова ижросида мириқиб тингладим. Жуда таъсирчан ижро. Хонанда фазал сўзлари маъносини юракдан ҳис этиб қўлади, «Хижрон ўқидин жисми кўп ёра» бўлган ошкнинг абгор ҳолатини тингловчи аниқ-тиниқ етказиб берди.

Иккинчи ижро ҳам менга маъқул бўлди. Қозим Қаюмов

худди ўша абгор, ўз ёрини топа олмай овраю сарсон ошиқ ўзидай, хижрон азоблари жигар бағрини садпора қилгандай гох тебраниб, гох маънос тортиб қўлади. Берилиб, маҳорат билан, янгича бир талқинда ижро этди қўшиқни.

Кейин ёш хонанда, ўша, устоз Фахридин Умаровнинг узоқ йиллар оғиздан тушмаган «О, муҳаббат...» қўшиғини янгича оранжировкада қўйлаб, тингловчилар эътиборига тушган қўшиқчи Зиедага навбат келди. «Сайдинг қўбер, сайёд...» гарчи оғир, вазиин қўшиқ бўлса-да, унинг ижросида энгил, нафис ва ёқимли эшитилди. Фақат, бир мулоҳаза шуки, бугунги ёшлар ўтмиш

замонларнинг азобли домини, қўл, бўйни боғланган тутқунни, ғам селидан вайронага айланган кўнгилни, охулар ила ўйнаб, айшини мудом эътиборини ошкнинг руҳий ҳолатини, эҳтимол, катта ёшда-гилардек, аниқ-тиниқ тасаввур этишмас. Замон ўзгарди-да. Шу рағиб, гох маънос тортиб қўлади. Берилиб, маҳорат билан, янгича бир талқинда ижро этди қўшиқни.

Кейин ёш хонанда, ўша, устоз Фахридин Умаровнинг узоқ йиллар оғиздан тушмаган «О, муҳаббат...» қўшиғини янгича оранжировкада қўйлаб, тингловчилар эътиборига тушган қўшиқчи Зиедага навбат келди. «Сайдинг қўбер, сайёд...» гарчи оғир, вазиин қўшиқ бўлса-да, унинг ижросида энгил, нафис ва ёқимли эшитилди. Фақат, бир мулоҳаза шуки, бугунги ёшлар ўтмиш

Муқосабат

М.АХМАДЖОНОВ

ЁШЛАР АДАБИЁТИ — КЕЛАЖАК АДАБИЁТИ

Президент Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини яхшилаш, миллий адабиётимизни ривожлантириш, бадий пухта ва теран асарларни яратиш юзасидан билдирган фикр-мулоҳазалари кенг жамоатчилик орасида, турли адабий-маърифий йиғинларда, тахрирларда ўрганилмоқда ва ҳаётга татбиқ этиш чоралари қўрилмоқда.

Кўни кеча ушбу доллар мавзу юзасидан ёш ижодкорларнинг ҳам ўзига хос давра сўҳбати бўлиб ўтди. Ёзувчилар уюшмасида ташкил этилган кўлаб ёш қаламкашлар иштирок этиб, Юр-

тургия ва бадий таржима йўналишларида ҳам истеъдодли кадрларни излаб топиш ва тарбиялаш, уюшма қошида, вилоятларда фаолият олиб бораётган адабий тўғараклар ишини жонлантириш, китобхонлик даражасини ошириш ҳақидаги фикрлар ҳам ўртага ташланди.

Ёш шоирлар Нодир Жонузов, Ориф Тўхташ, Беҳзод Фазлиддин, Мадина Музаффарова, Гулбахор Ортиқжўзиева, Адиба Умирова, Муҳаммад Иброҳим, Баҳодир Баҳром, Ёш таржимонлар Алишер

Отабоев, Гулноз Азимова, адабиёт-шуносликда дастлабки қадамларини ташлаётган танқидчилар Фаррухбек Олим, Иброҳим Азиз ўғли сингари на-вқирон қаламкашлар ўз фикр ва тақлифлари билан эркин мулоқот қилдилар.

Давра сўҳбатида Ўзбекистон халқ шоирлари Сирожиддин Сайид, Иқбол Мирзо, адабиётшунос олим Абдулло Аъзамов, шоирлар Салим Ашур, Рустам Мурмурмон, «Ёшлик» журналий бош муҳаррири Собир Унар иштирок этди.

Мазкур давра сўҳбатида билдирилган фикр-мулоҳазаларни газетамизнинг келгуси сониди ўқинишнинг мумкин.

Ўзбекистон чет эллар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамияти кенгашида Руслан билан учрашиб қолдик.

— Айтсан, ишонмайсиз, — дейди у. — Тошкентдан кетиб, яшайётган жойингга етган захоти, сени яна зангори гўмбазлар, шилдираб оқабтан сувлар, серсоя боғлар ўзига тортоваради. Тошкентга келиб-кетган сайёҳларда ҳам, шу ерда тугилиб-ўсиб, бугун бошқа юртларда яшайётганларда ҳам бу ҳол такрорланаваради. Бу шаҳарда яша-

менга профессионал ижод учун йўлланма берганлар.

Биз ўзбекистонликлар, тошкентликлар тез-тез тўпналиб тураемиз, таъдирларда фарзандларимизни ўзбекна руҳда кийинтиришга ҳаракат қилаемиз. Наврўз байрамини мунтазам нишонлаймиз. Айнан шу байрамда ўзбекна урф-одатлар, либослар, куй-қўшиқлар бизга ҳамроҳ бўлади. Ўзбек маданияти ва санъати улуг аждодларимиз маданияти билан боғлаб туради. Қозонга ва Татаристоннинг

ДЎСТЛИК РИШТАЛАРИ

ган, унинг нонини еган тошкентлик ҳеч қачон қадрдон гўшасини унутмайди.

Руслан Габоов фақат Татаристонда эмас, Россияда ҳам машҳур. У Татаристон ашула ва ракс давлат ансамблининг рассом-моделири. Анчагина машҳар қўлаб бўлиб ўтди. «Энг обод маҳалла», «Энг намунали маҳалла посбобанган навбатдаги байрам тантаналари бўлиб ўтди.

«Энг обод маҳалла», «Энг намунали маҳалла посбобанган навбатдаги байрам тантаналари бўлиб ўтди.

ган, унинг нонини еган тошкентлик ҳеч қачон қадрдон гўшасини унутмайди.

Руслан Габоов фақат Татаристонда эмас, Россияда ҳам машҳур. У Татаристон ашула ва ракс давлат ансамблининг рассом-моделири. Анчагина машҳар қўлаб бўлиб ўтди. «Энг обод маҳалла», «Энг намунали маҳалла посбобанган навбатдаги байрам тантаналари бўлиб ўтди.

«Энг обод маҳалла», «Энг намунали маҳалла посбобанган навбатдаги байрам тантаналари бўлиб ўтди.

Ушбу сонда:

- * «Шаҳрихонсой мавжлари»
- * Сўз — ҳазина. Ноёб луғат
- * Биз ҳам бир бек миллатимиз...
- * Менинг йигит вақтим, сенинг қиз вақтинг
- * Ширинсуханлар гурунги
- * Фариятлар дуоси

Маҳалла — жамият ҳаётининг муҳим ячеякаси ҳисобланади. Шу боис, ҳаётга жиддий қизиқишлари ҳам беҳиж эмас, албатта.

Яқинда Алишер Навоий номидаги Миллий богда Мустақиллик байрамиди тақдиринг ўзи кўп синовлардан ўтказган маҳалла ҳаётинг жиддий эътибор берилди бошланди.

Маданий ҳаёт

МАҲАЛЛАДАН БОШЛАНАР ВАТАН...

Бунинг боиси, маҳалла ҳаётининг жамиятнинг ижтимоий-маънавий даражаси ўз аксини топади. Турли миллат вакиллари, турли касб эгалари, турлича дунёқарашга мансуб кишиларнинг бир маҳаллада ахил-иноқ яшашлари, юзага келадиган муаммоларни бамаслаҳат ҳал этишлари ноёб бир ҳодиса-содир. Шу боис ҳар йили вилоят, шаҳар ва туман марказларида «Маҳалла кўни»ни ўтказиш яхши анъана тусини олди. Юртимизга таширф буораётган хорижий меҳмонларнинг маҳалла

ни, «Энг намунали фуқаролар йиғини раиси» ва бошқа номинациялар бўйича ғолиблар аниқланди, улларга совринлар топширилди.

Ўз ахборотимиз

Бошқа шаҳарларига ўзбек артистларининг гастроллари тез-тез уюштириб турилса, яхши бўларди.

Русланнинг бу фикрини жамият кенгаши раҳбарларидан Зокир Обидов ҳам қўлаб-қувватлади: «Биз ватандошларимиз илтимосини ҳаммиса бажаришга ҳаракат қилаемиз. Татаристонда Руслана ўшаган ўзбек еридан узилолмаган, она юртли билан ҳам томонлама муносабатларини мустаҳкамлашга интилайётган одамлар борлигидан хурсандимиз».

Ишонасизми, Татаристонда Тошкентда ишлаб чиқариладиган «Пахта гули» сервиси энг сеvimли буюм ҳисобланади. — дейди Р.Габоов. — Ҳар бир-қелган одам шу сервисдан ва бошқа анжомлардан эсдала олиб кетади. Меҳмонлар тўпланган дастурхон устида, албатта, ўзбек чинилари бўлади. Очингани айтсан, биз Тошкентни жуда соғинаемиз. Шу ерда тарбияландик, характеримиз шаклланди, ҳозир ҳам кўпчилик урф-одатларга риоя қилаемиз. Алоқаларимиз янада мустаҳкамлинишини истаемиз.

Ф.ФАХРУТДИНОВА

ИЖОДКОР ФАОЛЛИГИ ВА СЎЗ МАСЪУЛИЯТИ

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Президентимиз Ислам Каримовнинг ижодий уюшма фаолияти самардорлигини ошириш, миллий адабиётимизни янада ривожлантириш юзасидан билдирган фикр-мулоҳазаларини ўрганиш, ижодкор зиёлилар олдига турган бугунги долзарб вазифалар йўналишини белгилаб олишга доир кенгайтирилган давра сўҳбати бўлиб ўтди. Сўҳбатда таниқли шоир ва ёзувчилар, адабиётшунос олимлар, адабий-бадий нашрларнинг муҳаррирлари иштирок этдилар.

Кўйинда ана шу сўҳбатнинг қисқача мазмунини эътиборингизга ҳавола этаемиз.

Умарали НОРМАТОВ:

— Президентимизнинг миллий адабиётимизни янада ривожлантириш, бугунги кунда ёзувчиларнинг машаққатли ижодий меҳнатини тўғри ва адолатли баҳолаш тўғрисидаги фикр-мулоҳазалари, бир ойдики, ижодкор зиёлилар эътиборида турибди. «Аслида бу ўта мураккаб масала бўлиб, очингани айтганда, бир ёзувчига юқорилик, бошқасига эса пастроқ баҳо беришда ҳакам бўладиган одам ҳам, аниқ мезон ҳам йўқ», деб таъкидлайди давлатимиз раҳбари.

Бир мунаққид сифатида бу мулоҳазалар мени ҳам чуқур ўйга толдирди. Бу борада кечган яқин кечмиш гағворларини ёдга тушириш. Шўро даври ҳижрон адабий-эстетик таълимотида кўра, бу масала гўё ҳал этилган эди. Ижодий шароитни, адабий асарни баҳолашда «ғоявийлик (аниқроғи, коммунистик ғоявийлик) асосий мезон эди. Шу мезон асосида қанчадан-қанча мағзи пуч «асарлар» қўқларга қўтарилиб, бу гоёга тўғри келмайдиган ноёб бадий дурдоналар бадном этилди. Сўнг «ҳаётийлик — асосий мезон», «замонавийлик — асосий мезон», деган широрлар ўртага ташланди. Кейинги пайларда «бадийлик — асосий мезон», деган ақида асосида бадий асарнинг ижтимоий-эстетик қимматини назардан соқит қилиш ҳолатлари юз бермоқда.

Мана шундай бир вазиятда Президентимиз қатъий қилиб, ёзувчи меҳнатига баҳо беришда «ҳакам бўладиган одам ҳам, аниқ мезон ҳам йўқ», деган одил гапни айтди. У киши фикрини давом эттириб, «бундай вазифани ўз зиммасига олади-ди кишилар, менинг назаримда, жуда оғир ва мушкул ишми ўзиммасига олган бўлади. Нега деганда, инсоннинг ҳиссиётлари, унинг чекиси руҳий оламнинг тасвирлаб берадиган не-не буюқ доғишмандлар ҳам ожиз қолган бу ҳаётнинг абадий ва азалий савдоларини акс эттирадиган ижод соҳасида қандайдир мезон ва меъёрлар механизминини ишлаб чиқишнинг ўзи қийин нарса, — деб таъкидлайди. — ...Хулоса шуки, адабий жараёнга, шоир ва адиблар фаолиятига баҳо беришда ўта нозиклик ва эҳтиёткорлик билан ёндашиш керак».

Бундай қараш, бугунги ҳарим илгор адабий-танқидий тафаккур, герменевтика таълимоти хулосаларига тўла мос. Айниқ-са, шилдат билан ўзгариб бораётган ҳозирги замон адабиёти намуналарини ўрганиш ва баҳолашда Президентимизнинг бу мулоҳазалари ниҳоятда қўл келади. XX аср жаҳон адабиёти андоза қўлиларини бузиш — деконструкция даврини бошдан кечирди, янги асрга ўтиб бу жараён гўё шилдатли тус олаётган. Реализм ўрнини постреализм, модернизм ўрнини эса алақачон постмодернизм эгаллади. Деконструкция, айрим ҳам-касбаримиз тушушганидек, адабий-эстетик қўниятларини инкор этиш, бузишдангина иборат эмас, балки эскирган қўлиларни рад этиб, янги изланишларга йўл очиб, аъаналарини тубдан янгилаш, замонавий бадий қадриятларни қарор топтириш демократ. Қўл чалғилар, адашулар билан баробар, адабиёт оламида янгича соғлом, ҳаётбахш тамойиллар ҳам устувор бўлиб бораётди. Бу хил жараёнларни кечгаи одат тусига кирган мезонлар билан асло баҳолаб бўлмайди.

Кейинги чорак аср давомида адабиёт назарияси жиддий янгиланди. Бу борада кўлаб янги дарслиқлар, қўлланмалар яратилди. Бизда эса ана шу янги назарияга оид бирорта ҳам қўлланма яратилмади. Лоақал жаҳон адабиётшунослигидаги энг яхши назарий китоблар таржима қилинмади.

Шуқриқ, бизда ҳам замонавий талаблар даржасида фикр-лайдиган, ёздиган мунаққидлар бор. Баъзи мисолларни келтириб ўтай. Фахридин Назар Эшонқўлнинг «Момоқўшиқ» қиссаси, «18-кварт» бадий фильми ҳақидаги, Шухрат Ризаевнинг «Севгим самоси» спектакли (Ж. Жабборов асари) ҳақидаги мақолалари ана шундай замонавий тафаккур, билимдонлик билан ёзилган. Шу йилнинг ўзида бирин-кетин эълон қилинган Хуршид Дўстмухаммаднинг «Кичиқрик», Зулфия Куролбой қизининг «Езсиз йил», Улуғбек Ҳамднинг «Тош» ҳикояларини миллий адабиётимизда жиддий ҳодиса, деб баҳолаш мумкин.

Қўлга қалам олган мунаққид зиммасида, Президентимиз айтганларидей, гоат масъулияти вазифа турғанини асло унутмаслигимиз лозим. Зеро, танқидчилик ҳам ёзувчилик истеъдоди каби ноёб санъат, сўз санъатидаги чин ялғилиқнинг, асл асарнинг асл моҳиятини кашф этиш санъатидир.

Иброҳим ГАФУРОВ:

— Ижодкорликда устоз ва шоғирлик аъаналари мажҳуд. Бугун олтимиш-етмишнн қоралаб қолган кўлаб ижодкорлар ўз вақтида ёзган асарларини устозлар назаридан ўтказишган, маслаҳат олишган, қайта-қайта ишлаб, пишитишган. Очиги, ҳозир кўлар бундай қилмайди, бир нарсани қоралайднго тезроқ чоп эттиришга шошади.

Бадий асар, энг аввало, ҳаёт синовидан ўтиши керак. Унга ҳаётнинг ўзи баҳо берсин. Турли танловларга тавсия этилаётган асарларни, биринчи навбатда, профессионал адабиёт-шунослар, мутахассислар кўриб чиқишса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Адабий жараёнда мөн кузатган бир қусур шундаки, баъзи муаллифлар эндигина нашрдан чиққан китоблари тўғрисида уларни «қўлобо» тақриз ёзиб, асарни юксак даражада баҳолаб, бирорта таниш устознинг олдига боришади, устоз бўлса, бу асар нима ҳақида, қандай ёзилган, ўқиса бўлади, тарбиявий аҳамияти борми-йўқми, буни билмай туриб ҳам, унга қўл қўйиб бераверади.

Бугун адабиётимизга кўлаб истеъдодли ёшлар кириб келишмоқда. Баъзан улларга бепарво бўламиз, асарларини вақтида таҳлил қилиб, ютуқ-камчиликларини кўрсатиб, китобхонга, адабий жамоатчиликка таништирмаймиз. Фарғоналик ёзувчи Тилаволди Жўраевнинг «Бозор дунё» романи менга ҳар жиҳатдан маъқул бўлди. Бу муаллифнинг бошқа китобларини, инглиз тилидан бевосита қилган таржималарини ўқиб чиқдим. Шундоққина ёнимизда яхши бир адиб пайдо бўлибди, қўпчилигимиз бундан беҳабаримиз.

Яқинда бир гуруҳ ёшларнинг турли танловларга тавсия этилган шеърларини, дастлабки тўпламларини ўқиб чиқдим. Деярли ҳаммасида бир хил мавзу — Ватан, она, устозларга таъзим. Эҳтимол, улларга танлов ғолиби бўлиш учун айни шу йўналишда ижод қилишни ўқдиришгандир. Бу ёш қаламкашлар ижодида инсон руҳий олами, нозик кечинмалари билан боғлиқ бошқа ўткир ҳиссиётли шеърлар, қўпчи розлари ҳам бўлиши керак.

Давоми тўртинчи саҳифада.

Шахрихонда водийлик ёш қаламкашларнинг адабий анжумани бўлиб ўтди.

Энг улуг ва энг азиз байрамимиз яқинлашиб келмоқда. Мамлакатимизнинг барча вилоятлари, шаҳар ва қишлоқларида бу қутлуг санага ҳамда жонажон пойтахтимизнинг 2200 йиллигига бағишланган маданий-маърифий тадбирлар, шoir ва ёзувчилар, олим ва санъаткорлар билан учрашувлар, халқ саяси, турли танловлар ўтаётди...

Мумтоз адабиётимизнинг яна бир таникли вакили, маърифатпарвар ва тараққийпарвар шoir Алихон Мулла Охунд угли Оразий таваллуднинг 140 йиллигини нишонлаш учун бир гуруҳ адиблар Андижон вилоятига келганимида, бу йил ҳам галладан мўл ҳосил қўтариб, яқиндагина ҳосил байрамини ўтказган, эндиликда эса бутун диққат-эътиборни саратон қўшида кун сайин ҳосил тўплавган пахтазорларга қаратган андижонликларнинг яна бир кубончи гувоҳ бўлди. Вилоят бўйлаб "Андижонни кўркам ва обод вилоятга айлантирайлик" шoirи остида танлов дaво м этмоқда экан. Бу тадбирга гулвар байрами уйғунлашиб кетибди.

Барлигидаги "Ривож" хусусий корхонаси аъзолари қўлга киритаётган ютуқлар билан танишамиз. Туман марказида қад рoстлаган "Шукрона" маросимлар уйи ҳар жиҳатдан бежирим қурилган, ортиқча зеб-зийнат йўқ, ҳаммаси маромида, муҳими, турли тадбирлар ўтказишга мос. Корхона ўз фаолиятини 1996 йили бошлаган. Бугунгача Андижон, Наманган, Тoшкент вилоятларида ўнлаб ишлаб чиқариш корхоналарига эга. Уларнинг қўлига чет эл инвестициялари жалб этилган.

Ака-ука Отабек ва Дилмурод Саматовларнинг ҳиммати ҳар жиҳатдан тахсинга лойиқ. Улар туман марказида Қорақурпа маҳалласида замонавий 216 ўринли мактаб ва 120 ўринли боғча мажмуасини ўз маблағлари ҳисобидан қуриб, фой-

Китоб ва қўлёзмалар сакланаётган экан. "Абдурахмон Жомий ва Саъдийнинг шаҳрихонлик ҳаттоғлар қўчирган китоблари ҳам бор. Улардан тадқиқотчилар бемалол фойдаланишлари мумкин", дейди суҳбатдошим.

"ОЛТИН ВОДИЙ" НИҲОЛЛАРИ

даланишга топширишди. Синф хоналари замонавий техник жиҳозлар, лаборатория анжомлари билан тўла таъминланган, ёш тарбияланувчилар учун барча шароит муҳайё. Бизга туманда хунарманчилик, касаначилик тобора ривожланиб

Маърифатпарвар шoirлар ҳаёти ва ижоди хусусида узоқ йиллардан бери илмий тадқиқот ишлари олиб бораётган олима Ханифа Солиҳованинг Оразий ижоди ҳақидаги маълумотлари ва адабиётшунос олим Аҳмадбек Олимбековнинг таҳлилий далиллари маросим иштирокчиларида жиддий кизиқиш уйғотди. "Илк сабоқни ота-онасидан олган бўлажақ шoir кийинчиликларга қарамай, илм олишга интилган, — деб таъкидлади А. Олимбеков. — Шарқ мумтоз адабиёти намояндаларининг ижодини лухта ўрганиш, уларнинг ижод мактабидан сабоқ олиш Оразийнинг шoir сифатида шакллантирди. "Туркистон вилоятининг газети", "Садои Туркистон", "Садои Фарғона", "Вақт" маҳаллий матбуот намуналари, Истанбул, Қобул ва Қозонда нашр қилинадиган газеталар билан танишиш, Муқимий, Завқий, Хислатлар билан дўстлашиш, Хайратийнинг рабғати, Уш, Қўқон ва Тошкентга саёхатлар Оразий дунёқарашининг теранлашувида муҳим омили бўлди. "Эй кўнгул", "Даркор эмас", "Аълоиди", "Эй дил" каби қўп-қўп газаллари ўша давр шеъриятининг яхши намуналари ҳисобланади.

Оразий газалларида ҳаёт гўзалликларини тараннўм этиш баробарида, инсон табиатидаги қурурларни танқид қилиш, миллий маҳдудлик ва турмушдаги ноҳуш иллатларни ҳажв остига олиш истаси кўчди.

Кўпмақруб бирла ўқир кўп намоз, Халқ қўлида яна дурри дароз, Адиб чун хулқи билан халқини Жисмин қилмоқчи жасанамга саз.

Шoir дангасалик, таъмағирлик, ёлгончилик иллатларини қанчалик қорғаласа, илм олиш, донишлик, одамийликни бағоят улуғлайди. "Ўқиб бир фазл топомқилини оламда султонликдан аъло" билиб, "Илм" шеърини шундай ёзди: "Ер юзи бир дашти сахро бўлса, гулзори илм. Сахнаи оламни бўлмақда намудори илм".

Шoirнинг қўп-қўп шеърлари ҳамон севиб ўқилади. Унинг "Азиз бўлмас эди

гил", "Орзу", "Изларман", "Бир баҳор айми келди" каби газаларига басталанган қўшиқлар санъат иҳлосмандларига яхши таниш. Оразийнинг қуйидаги сатрлари унинг ижоди бош йўналиши белгиланади десак, муболага бўлмайти:

Юз ўғарма тўғри ўйлан, Чарқ қашиқ этса ҳам. Улмаги, душман сўзи Ҳар қанча юмшоқ этса ҳам. Мард кедаиш, мард кетма, Тоқатин тоқ ўлса ҳам, Улма номард кўриқидан, Сўз сени оқизса ҳам...

Шoirнинг тўйи водийлик ёш ижодкорларнинг шеърӣ гудастасига уланиб кетди. Наманганлик ёш истеъдод эгалари Дилшода Турғунова, Абдулғафур Дадабоев, Мафтуна Ҳақимова, Ориф Олимжон, Мўстабар Турғунова, Мехринос Аббос кизи ўқиган ҳароратли шеърлар ёшликка хос жўшқинлик, изланувчанлик, янми чоғда самийлик билан ажрлиб турибди. Фарғоналик Абдуҳаёт Абдуқодиров, Иқбол Юсуф, Илмиддин Умматалиев, Моҳиунур Муҳаммадхон қизи, Дилноз Қўлдошева, Гўзалой Эргашеваларни "тинглар эканмиз, уларнинг ҳар бири шеърият боғининг илк остонасидаёқ сўзи ва услубини топишга ҳаракат қилаётганидан қувонамиз. Андижонлик Икромжон Аслий, Равшан Ҳамроз, Гулҳаё Қаҳҳорова, Гулжаҳон Улмасова, Мехринос Жияналиева, Матлуба Муминоваларнинг машқлари анча қиймега етиб қолган. Энг муҳими, адабиётимизнинг бу кенжа вақиллари бўлмиш водийлик ёш қаламкашлар ижодида Ватани севиш, ардоқлаш, унга муносиб фарзанд бўлиш, истиқлолимизни қўлай иштиғи кўчи. Бунда Наманганда таниқли шoir Зиёвуддин Мансур, марғилонда Исмоил Махмуд раҳбарлигида, мана, бир неча йилдирки, самарали фаолият олиб бораётган адабий тўғарқорларнинг муносиб ҳиссаси бор, албатта.

"Шаҳрихоний маъжарани" шеърият анжуманида иштирок этган ўғтиндан орқиб ёш ижодкорлар устозлари олдида ўзинга хос имтиҳондан ўттиши. Устозлар Охунжон Ҳақимов, Олимжон Холдор, Тўлан Низом, Муҳаммад Али, Сирожидин Сайиди, Фарида Афрўз, Азим Суён, Миршўлат Мирзо, Хуршид, Энахон Сиддиқова уларга янада кўп китоб ўқиш, таниқли ижодкорларнинг маҳорат сирларини қўп билан ўрганиш зарурлигини ўқидирдилан.

"Шаҳрихоний маъжарани" шеърият шайдоларига ҳамма янги гурур ва сурур бахш этади деган умиддамиз.

М. АХМЕДОВ

Суратда: тадбиркор Отабек САМАТОВ.

рида салобатли, мафтунок иморатлар, маданий-маиший комплекслар, хусусан, замонавий меҳмонхоналар, дам олиш масканлари қад рoстлади. Ана шундай меҳмонхоналардан бирига жойлашиб, Камчиқ довоининг чарчогини ёздиқ. Орамизда хизмат тақозоси билан жуذا узоқ йиллардан бери мамлакатимизнинг турли вилоятларига сафар қиладиган ҳамкасбларимиз ҳам бор. Ҳаммамиз бир ҳақиқатни тақорлаймиш — собиқ тузум шароитида водий шаҳарларининг биортисида ҳам меҳмон билан борсанчи уялмайдиған, қишда иситилдиған, нонушаси бор покиза бир меҳмонхона йўқ эди. Мана энди, чоғингизга қараб талнайсиз, ҳамма шароит, худди хоржий давлатлардагидек, муҳайё.

Эрталаб Шаҳрихон томон йўлга тушидик. Бу ердаги бунёдкорлик ишлари, саранжом-сариятлик кўрми қувонтиради. Тадбиркор Комилжон Отахонов раҳ-

бораётганини мисоллар билан сўзлаб беришди. Шерқўрган маҳалласида тадбиркор Одилов Мўминов "Шаҳрихон гиламлари" фирмасини ташкил этиб, 40 та гилам тўқиш дастгоҳини ўрнатибди. Айни кўнларда бу ерда 80 нафар гиламдўлар меҳнат қилишяётган экан. Ҳлар, тўқиган гиламларни кўрсангиз, дилингиз яйрайди.

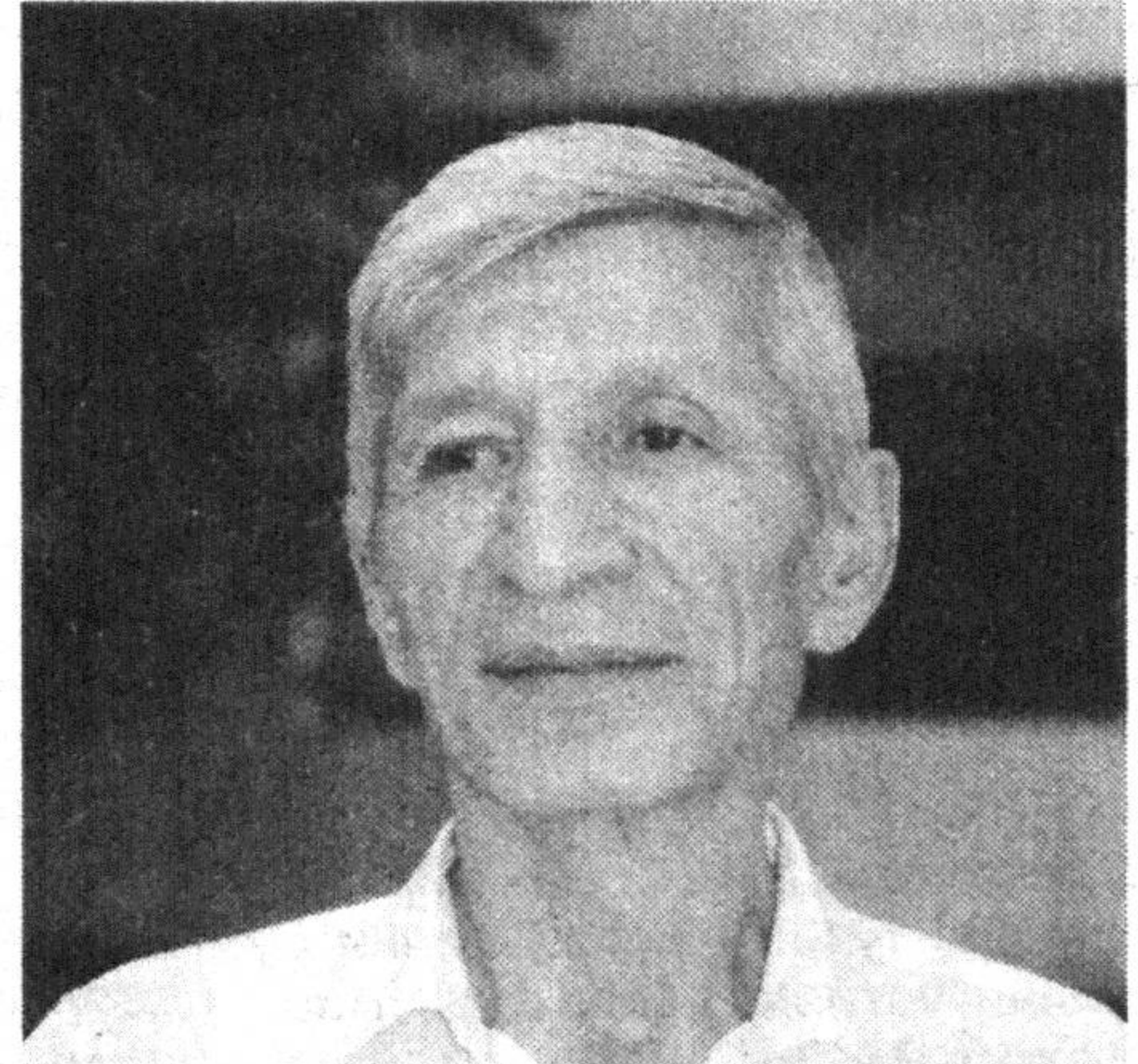
Тадбир режасига кўра, дастлаб шoir Оразий хотира-музейини томоша қилдик. Бу ерда Шаҳрихонда таваллуд тоғган таниқли зиёлилар — Оразий, Хайратий, академик Тошмухаммад Саримсоқов, адабиётшунос олим Тўхтасин Жалолов ва бошқаларнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятини тўғрисида кўп қизиқарли маълумотлар, тарихий ҳужжатлар тўплаган. Шу ерда асли қасби врач, аммо китобсевар Муҳаммадхон Алимов билан танишиб қолдим. Унинг шахсий кутубхонасида биргина арабий ёзувдаги икки мингдан ортиқ

"САНГЛОҲ" — НОЁБ ЛУҒАТ

Унинг тузилганга 250 йил тулаи

Алишер Навоий ижоди нафақат адабий ахлини, балки луғатшуносларни ҳам қизиқтириб келади. Шoir асарларига турли йилларда йиғирмадан ортиқ катта-кичик луғатлар тузилган. Улар ичиди 1759 йилда тузилган "Санглоҳ" ҳажми ва пухталиги билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий равишда "Тошли жой", деб атаган экан, мумтоз ўзбек тилида учрайдиган маъносини қийин сўзларни назарда тутган. Бу ҳақда у "Санглоҳ"нинг грамматик қисми "Мабониул-луғат"да шундай ёзди: "Мана бу луғатнинг илмий қисми билан бошқа луғатлардан ажрлиб туради. Луғатшунос Мирза Муҳаммад Маҳдихон ушбу луғатни мажозий ра

Анвар ОБИДЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири

Биз ҳам бир бек миллатмиз!

Тиловатинг зумда етиб борар, бироқ,
Мархум учун қувончу, хуш хабар бўлиб.

БИР КЕЧА

Юлдуз билмас ушбу тун
Ё сўнар, ё сўнайди.
Бу янги ой мен учун
Ё тўлар, ё тўлмайди.

Боғ баргида сой гуллар,
Тўқиларлар дард қувлар,
Бир бўсага хур сувлар
Ё кўнар, ё кўнмайди.

Айлаб титроқ нур барпо,
Дилда кезар то барно,
Халимга мол-дунё
Ё кўнар, ё кўнмайди.

Чечак ҳиллар йўлчалар,
Раҳмим жўшар бунчалар?
Гулга ёш-ёш гулчалар
Ё дўнар, ё дўнмайди.

Ел басталар укпар куй,
Ойни рақсага чорлар ўй,
Эрта ҳам бу олий тўй
Ё бўлар, ё бўлмайди.

Боқий Машраб ва газал,
Мен сўйларман бир амал,
Хар бир шеърим таваксал,
Ё ўлар, ё ўлмайди.

СУЛУВИМ

Сулўлардан сулўвдир бу қиз,
Чеч ўзгармас,
Шу туриш — туриш,
Юзидаги ажинлар нафис,
Қўлларига ярашар тириш.

Муҳаббатим вақтин олмас тан,
Фасл алмашмас,
Туришмас замон,
Элик йилки, шу сулўв билан
Бир синфда ўқийман ҳамон.

ТУРМУШ

Аё кўнлим,
Азал боида хато қилдинг.
Дўстим бўлиб,
Ўз-ўзингни
Ало қилдинг.

Ёмон бўлди,
Сенга беҳад азоб бўлди.
Сен сегаб қиз
Менга тевди
Хароб бўлди.

ҚИСМАТ

Нозир ўлар
Ўз амал —
Кўрсини кучоқлаб,
Жанчи ўлар
Яна бир
Ёв аскарин пачоқлаб.

Пулдор ўлар
Елчиқли
Белвогини ечмасдан.
Шоир ўлар
Мажб излаб,
Сигарети ўчмасдан.

Кўз очиб, денгизга йўл солди булоқ,
Йўлар очилади — очилмайди сир.

Қара, гул баргидай очиди қанот,
Ортиқ орзуларим туполмас тақдир.
Унинг гулини ҳам очилган ҳайҳот,
Гуллар очилади — очилмайди сир...

КЕЧИКИШ

Мен сени севаман деёлмаган қиз,
Юзигда уятми, кўзигда афсус?
Мени эслайсаним олислигида?
Қўмсб ийглайсаним ёлғизлигимда?

Мен сени севаман деёлмаган қиз,
Олисда ёлғизлик этмасми маънос?
Маънослик рўйингни куз этмайдими?
Кўз сенга ҳолимни эслатмайдими?

Мен сени севаман деёлмаган қиз,
У, кимлар пойнида тиз чўймади, тиз.
Ҳалиям гуруринг осмондами, айт,
Ҳалиям мен сенга ёмонманми, айт?

Мен сени севаман деёлмаган қиз,
Наҳотки, оламда қолдирмадинг изи?
Исмингни эсласам... эсласам эди!
Энг кўнра сўзини сўзласам эди:
— Мен сени севаман!
Мен сени севаман деёлмаган қиз.

ТАБИЛДА

Хувиллаган ҳовли ютаман дейди,
На қушлар сайроғи, на шимол эсар.
Эркаласам — тўни тесқари куйди —
Арзанда мушукчам хурпайди бесар.

Айовнда сочилиган туффа уйинчок,
Менга қовоқ уяр аразлаб бари.
Мунгли нисоҳ қадар малла кўгирчоқ,
Тек турар ўғлимнинг машиналари.

Чинқирмас йўлини кессам паравоз
(Бир пайлар овози оламини тутсан).
Егага дил очиди хапон уйноқлаб,
Диллар очилади — очилмайди сир.

Қа, сиринг каби соқов бу дарахт
Қукка қўла чўзди — тилайди недир.
Қимгадир тахт керак, яна қимга бахт,
Қўлар очилади — очилмайди сир.

Қара, қўқ қўқидан йўл очди қамқоқ,
Кўз очиб-юмғунча тўқилди ёлғир.

ТЕГИРМОННИНГ ДЎЛИДАГИЛАР

Дўлдан шув-шув оқар доилар
Тегирмоннинг тошига.
Бир-бирини туртиб-тонгар,
Шошар офат қошига.

Дўстим, нечун ур-сур, ситам,
Наҳот йўл йўқ бошқача?
Асли бизнинг умримиз ҳам
Шу дўлдан шу тошгача.

ҚИЗГАНУВ ҲАНГОМАСИ

Кеча қаттиқ жеркидим,
Сездим,
Ичинг оғриди.
Бугун пойлаб йўлингни,
Икки кўзим ҳориди.

Ахир, чиқсанг бўлмасми
Муштунгни қолдириб?
Хум бошини кўксингга
Ишқар
Ранқим ёндириб.

Ўлтур Мошни биламан,
Тугма шилқим,
Кўчқантан...
Бир кун мендан айнинган,
Гумоним шу мушукдан.

ЖАЙДАРИ ТЕОРЕМА

Гапларнинг чинми ё ҳазимми, дема,
Ноғохон гашланди кўнлинг, чамаси.
Бундай вазиятда қўл келар яна
Ақшнинг жайлари теоремаси.

Қувончу ҳам уйқаш ҳар тоифада,
Одамзотнинг ўзи қориниша хиёлат.
Жиддий сўз портлар гоҳ мутойибада,
Ҳазилда жон сақлар гоҳ ҳақиқат.

ҲАДИКЛАР ЖАВОНИ

Чорлар чексиз ҳаёллардек чексиз макон,
Йўлга чиққим қўнгим қўндек ҳалак.

Қамаб ҳадик жавонига,
Зарра имкон
Бермас менга хаста жигар, беҳол юрак.

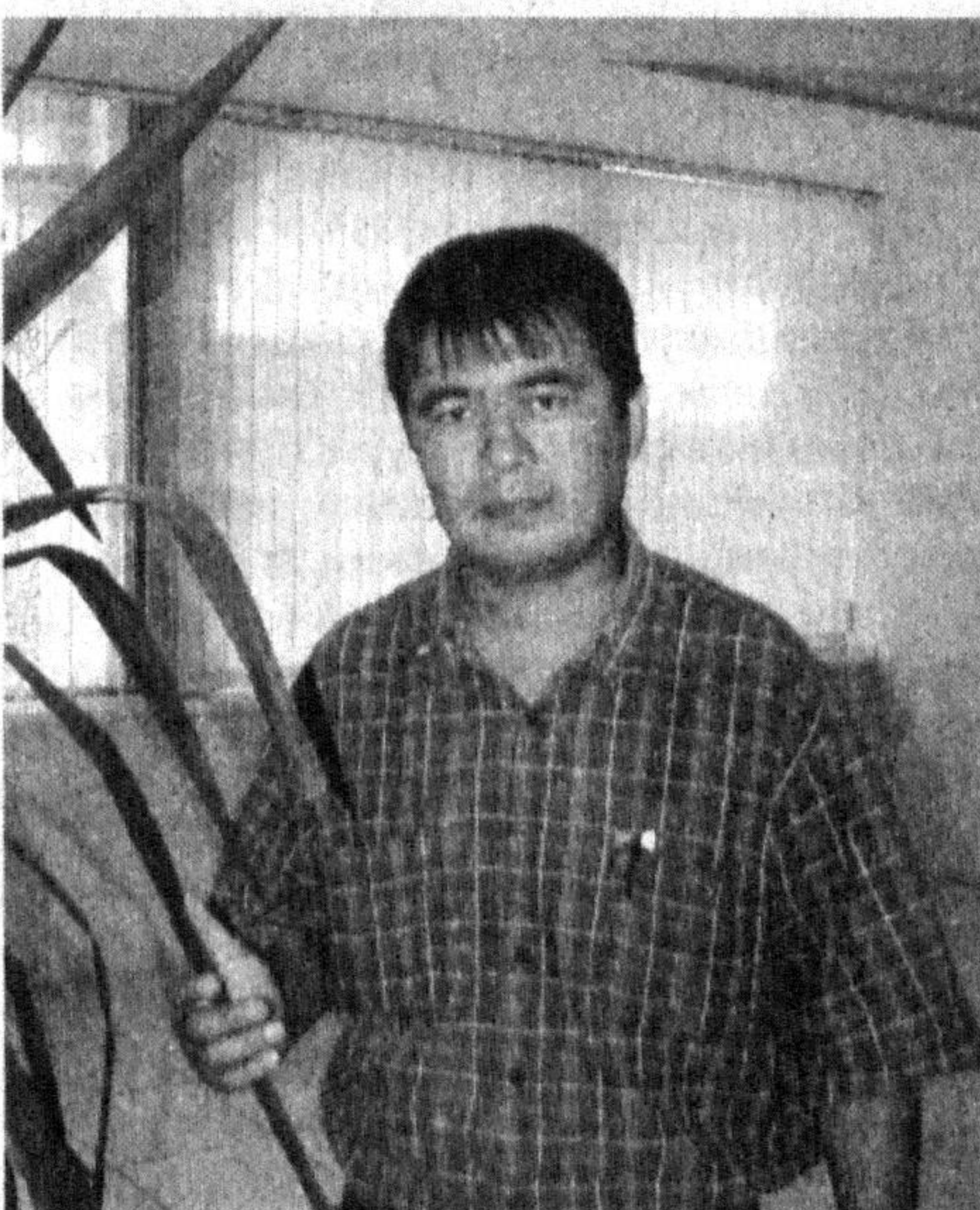
Чорлар олис умидлардек олис сафар,
Шашгим бўйруқ кутар асқар фўрмасида.
Қўзаласам бас,
Беҳол юрак, хаста жигар
Қолиб кетар қора жавон тортмасида.

МУЛК

Барчада — мулк,
Ўз товуғинг — бошқачароқ,
Четда ҳавас-ла боқаман ҳаммасига.
Ҳаттоки, бу оламдаги ҳар чақалоқ
Мултлақ Эга эрур «шаҳсий мамма»сига.

Кимдир ўта мулкдор эса, менга не ғам,
Ундан зиёд бахтлигимни биламан.
Менга Худо берди Илоҳ,
Берди Қалам,
Ҳимматига ҳар кун тазлим қиламан!

Абдулазиз РАЙИМОВ

Ҳаттоки сарғайиб тўқилди йўлга
Хомақ қоқмадан қолган олмалар.
Ҳеч қим қўлмагач, ҳўрсиниб, ранжиб,
Каналик йўл солди қайси томонга?
Нинча нинисин юракка санчиб,
Қапотиш сийлади мендай ёмонга.

Эслаб ўзимданам бўлдим порози
(Бавзан хархашалар бездиринг рости).
Болалар суронин боғсан овозим:
Бироз дам олайин! Бўлди! Етар! Бас!

Ишдан қайтишимда қовоғида қор
Дарвоза қаршилар хушамасандек.
Шунда тартибларни қиламан бекор,
Барча таққуларга чек қўлман, чек.

Шаҳардан ҳовлиқиб боради хабар
(Кечир, эй онажон, кечир қишлоғим).
Қайсарлик қиламан қизимдан баттар,
Ўзимдек тиралар икки оғғим.

Дарҳол йиғиштириб аразингни,
Юзингни бурмай орқага қайтинг.
Ўғлим, тезроқ ҳайданг «камаз»ингни,
Қизим, бор овозда алалар айтинг.

Майли, юмушлардан, галлардан ортиб,
Сизга от бўлман, жажжи тойчоғим.
Майли қўлоғидан, сочимдан тортиб,
Туполан кўтаринг,
Чиксин чароғинг.

Худойим қисмасин ўғилдан, қиздан,
Эй дўст, бозор бўлсин ҳонадонингиз.
Тирноққа зор бўлманг, гашимин, сиз ҳам,
Эгасиз қодмасин қулча нонингиз.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Худойберди Тўхтабоевнинг номи нафақат мамлакатимизда, қўлаб хоржий давлатларда ҳам китобхоналарга яхши таниш. Адибнинг биргина «Сариқ девни мишб» саргузашт асари қўлаб дунё халқлари тилига таржима қилинган. Қувонқ Хошимжоннинг саргузашларидан ёш китобхоналар баҳраманд бўлишган. Қуни кеча Худойберди ака тахриратимизга келиб, болалар ва ўсмирларга бағишланган «Қўнлар салтанати» номли янги асарини ўзиб тусаллаганларини, китоб «Шарқ» нашриёт-матбаа концернида чоп этишга тайёрланганганини маълум қилдилар. Хўрматли газетхонлар ҳукмига ушбу янги асардан бир парчани ҳавола этиар эканмиз, муқтарам адиби-мизга сўхат-саломатлик, янги ижодий ютуқлар тилаб қоламиз.

Холисхон аяни кўпинча Отин ая ҳам дейишди. Эгамбердининг аяси оламдан ўтгач, то ўзини тугиб олгунча, то Шакархон ая Қосимали сувчиға хотин бўлиб келгунча унга оналик қилди, меҳр билан бошини силди. Қўпична Каримберди икковларига бир ўрин солиб берад, бир хил қийим тикиб берад, бир хилда оқватлан-тирар эди. Кечадан иккала ўғлингини бошига қўён ташвиши ёниши олгундан бўён кўпроқ Эгамбердиға ачиди. Чақир-саму кўнглини кўтарсам, бошини силасам деб ўйлади. Чикиши билан бағриға олди, пешонасидан қайта-қайта ўпа туриб йигитчининг қўзи ғам, андўҳға тўлғалиги, ранги ҳам бир аҳволдалигини сезиб:

— Ўғилгинам-е, — дедю бир нафас қўчоғида тўтиб турди.

Эндиғина дастурхон атрафига ўтиришган ҳам эдикки, қўча эшик қаттиқ тақил-лаб қолди. Отин ая чиққан эди, дамино ўйнаб қўп ўтиравергундан, текин учради, деб тинмай ёғли оқват еверганидан бўёроққодек семирб кетган участкавоё турарди. Қошлари чимирилган, қози, қўзлари тўла газаб.

Отин ая дарров фаҳлади. Ўғли билан Эгамни сўроқлаб келган. Оқшомадаги гавваларни, кечаси ўғиллари участкавоё кулфини бу...

Худойберди ТЎХТАБоев, Ўзбекистон халқ ёзувчиси

СЕҲРЛИ КҮЁНЛАР

биз шарманда бўлдик, устимиздан бутун мактаб кулаётгандир. Директоримиз ҳам ажаб бўлди девётгандир, ўғай онам хурсанд бўлганидан гадойға пул атаб қўйган-дир... Ҳаммасидан ҳам очинги айтмайми?

— Айтқол, Эгам, бугун очик гаплашадиган қўнимиз.

— Мен... мен Фотимани ахши қўриб қолганман.

— Яхши қўрсанг нима бўпти, ҳамма ҳам бир-бирини яхши қўради.

— Ўйк, жон дўстим, тушунсанг-ки, мен уни севиб қолганман. Бугун дунё ажаб бўлди деб устимдан қўла кулаверсин, лекин Фотима устимдан қўла чидайман.

Мен бу дунёдан кетаман, бутунлай кетаман, ё устимдан қўлганлардан ўч оламан, ё кетаман. Хўрликда яшашни ҳечам истамайман.

Эгамберди қайсар, хато бўлса ҳам айтганидан қайтмайди. Уни жаҳлдан туширишим керак, сўзидан қайтаришим керак. Бўлмаса ўзини бир нарсга қўйиб қўйиши ҳам мўмкин, — деб ўйлади Каримберди.

— Қани ўртоқ, айтчи, кетсанг қайқа борасан? — деб сўраб ҳам қўйди.

— Бирор шаҳарға бораман-да. Ака-ука Ориф, Одилларни биласан-а, улар ҳозир шаҳардаги катта бозорда ташкачилик қилишяпти. Ҳар биттаси кўнига йигирма мингдан ишларкан, эшитясанми, йигирма минг сўм деясман.

— Мен-чи, сен кетсанг, мен нима қиламан?

— Сен ўзинг биласан. Ҳар қуни қай-моқли қатлама пишириб берадиган меҳрибон онанг, аханг, бир уришиб, бир орқангни силайдиган отанг бор.

— Эгам, ўла-ўлғунча ажралмайми, ўлсақ, қабримиз ҳам битта бўлади, деб қасам ичудик-ку?

— Ўртоқ, нима қилай ахир? Мана буларнинг бизға қараб мўлтиллаб туришини қара, қарагин, йиғлаётганға ўхшайди, — Эгамберди қўлидаги сэткани эрга қўйиб қайта-қайта тегиниб йиғлаб ҳам юборди. Каримберди ўртоғининг хафа бўлганини кўрмасам, дерди. Уни чин дилдан ухалик меҳри билан севади.

Хозирги ҳолатини кўриб чидаб туrol-мади. Қўлидаги сэткани у ҳам эрга қўйди-да, ўртоғини маҳкам қўчоқлаб:

— Тирик бўлсақ бирга бўламиз, ўлсақ бир қабрга қўйиламиз! — дедю у ҳам йиғлаб юборди.

Муазин бобо бу қўнлар жаннатдан чиққан деб айтди, бу сўзларни у масжидда, Оллоҳнинг уйида айтди. Ҳамонки илоҳий қўнлар экан, энди уларни ахтиёт қилинлар, дея қайта-қайта такрорлади. Айтган сари бу сўзларнинг чинлиғиға ишониб борар, қўнларнинг мўлтиллаб қарашларини кўриб чиндан ҳам бизға бирон гап айтшмоқчимми, илтижо қилишмоқчимми, деб ўйлаб, қайта-қайта бағриларига босиб, силаб-силаб қўярдилар.

Ота-онамиз қўнлар туфайли ўйға қўйишмади, участкавоё қамаб қўйди, ака-ука Исроил билан Гулоллар бизни урмоқ-қўнлардан қолган чайлалар кўп, бирон-тасини макон қилиб оламиз. Карим, қўрсан, биз жуда зўр бўлиб кетамиз. Лекин ўртоқ, ҳафсалам пир бўлганда, умидсиз бўлиб қолганимда, кўнглимни тоғдек қўларинг-да, айикса, анови дуоларинг гайратимға-гайрат кўшиб юборгандек бўлавереди! — деб қўйди.

Ховлиқиб, ҳажжонли сўзлашиб бора-яптлар. Қизик, кўтариб бораётган қўён

тўла сэтклар ёнги бўлиб қолаётгандек, оёқлари ҳам ўз-ўзидан жадал юриб бораётгандек, қўнлар ҳам тез юринлар, тезроқ юринлар, деб ёқимли овоз чиқараётгандек, бу ҳолатдан ўртоқларнинг юз-кўзлари чарақлаб кетгандек, ҳар бирининг юзиде мамнуният, қувонч гуллари очилгандек, қалбларидеги шодлик дарё бўлиб тошаётгандек эди.

— Қишлоқ орадаб ўтаяптлар.

— Карим, чиндан ҳам тушингда аяжонимки оқ қўнлар орасиде кўрдингми? — аяя сўради Эгамберди.

— Қўрдим, аниқ кўрдим, — деб қайта-қайта тақдидлади Каримберди.

— Ўзингчи, чиндан ҳам тушингда қўрган ўша оқ оти миндингми? Айтдим-ку сенга, қишлоғимиздаги Алисопол деган чол тоқча иккита қўй билан қочиб кетиб, ўн ийдан сўнг, мингта қўй билан қайтган экан. Худо хоҳласа, биз ҳам камиде мингта қўён билан қайтамиз.

— Эҳтимол, ўн мингта қўён билан қайтармиз.

— Қўнларимиз кўпайса шаҳарда парҳезлик гўшт дўкони очамиз...

— Ла илоҳа, илло анта субҳонака, инни қўнтурм минал золимин.

Сўзлаша-сўзлаша, дуолар ўқиб, мана, қанча қишлоқ ортада қолиб, «Зариф девона» гузарига ҳам етиб келдилар. Энди ундан уёғиға пас-ту баланд адирлар бошланади. Хайрият, гузарда қичкинағина бозорча бор экан. Қўнларға сабаи, қара-рам, ўзларига ҳам емак сотиб ол-салар бўлади. Қўнларни бир чет-ға қўйиб бозорчадаги нарсаларнинг нарх-навосини суртиштира бош-ладилар. Сут-қатиқ, томорчадаги сабзи-пи-ёзлардан сотиб, савдолашига ача қўзи пишиб қолган Эгамберди бу ерда ҳам қўн нарсани билишини намойиш қилиб, со-тувчи қизларни қулдириб, савдолаша бо-шади. Харидлари биттуна қўнларни ҳар нарсига қизикувчи нонпуруш қизлар, она-сидан кўрта пул олиб қўнлар ёш-ёш бо-ларларга ўраб олишибди. Қўнларнинг бо-еоргина, чўчиғина туриши, гоҳо-гоҳо мўйловчаларини силаб-силаб қўйиши бир қизалоқни бошқаларға қараганда кўпроқ қизиқтириб қолди шекилли:

— Қўнингнизи бир силаб қўрсам майлими? — деб сўради Эгамбердидан.

— Мўмкин эмас, — деди Эгамберди.

— Вой, неға? — ҳайрон бўлди қизалоқ.

— Улар сеҳрли. Силашадан олдин уч марта бисмилло, деб олий керак, силаётганинда ниятимага ётказ, ниятимага етказ, деб шивирлаб туришинг керак.

Қизалоқ сени сёткаға қўлни тикиб хурқиб турган қўнлардан бирини сила-б, Эгамберди айтган сўзларни пичир-лаб айта бошлади.

— Энди ҳақини тўламайсаними? — гапа аралашди Каримберди.

— Ҳақиға қанча бераман?

— Бир кило сабаига пул берсанг бўлди. Қизалоқ бозорчадаги сотувчилардан бири экан, этагини тўлдириб сабаи олиб келди. Сабаиларни сэткарларға тўккач, қўнларни беороргина қилиб яна силай бошлади. Сирли, сеҳрли нарсаларға қизикувчилар бозорчада кўн экан. Қўн-ларни сеҳри бор экан, шаҳардаги цирк-дан келишибди, қишлоқма-қишлоқ юриб томоша кўрсатишаётган экан, қўнлар-нинг эрғаги ром ҳам очаркан, деган гаплари бозорчадаги авлларнинг ўзлари тарқатиб, ўзлари ишониб, ёпирилиб кела бошладилар. Умидворлик, сеҳрли сирли нарсаларға ишониб ёш қарида бир хил бўлар экан. Энди носу егурар сотиб сав-доси юришмай мудраб ўтирган ёш ўтган аёллару новий қампирлар ҳам кела бо-шладилар. Бирони оз бири кетаяпти, би-рови елим халтада онгина қўнли бериб кетаяпти, буфетчи аёл икки шиша ши-рин сув ҳам бергандек бўлди.

— Эгам, — деб шивирлади ўртоғиға нисбатан, хўшёрроқ, сезгирроқ бўлган Каримберди, — тезроқ қочиб керак, бу-фетдаги аёлға қарагин, юзиде ваҳима бор. Тагин бизни қирқдан қўн ёғирлаб келганлар деб ўйлаётган бўлса, милли-цияға қўнроқ қилаётган бўлмасин.

— Қочамиз! — деди Эгамберди ранги ўчиб.

Икки елим халта тўла нон, сабаи, қара-рам, майдароқ бўлса ҳам қартошқа ўхшатган нарсалар тушган экан. Бири халталарни, бири сени сэткарини қўлтиқлаб йўлга тушидилар. Орқалари-дан эргашиб, «мен ҳам бир силаб кўрай», деб ёлворган болаларға, эртаға қўнроқларға икки мартадан силаматми, деган гапларни айттиди.

Гузардан чиқиб то томондан шовил-лаб тушиб қалаётган ой ёқалаб юкори-ла боораяптилар. Тез юриш зарур, ило-жи бўлса югуриб керак. Чиндан ҳам бу-фетчи аёлнинг қарашлари хунуқроқ, қўнлар ҳам беҳороқ эди. Илоё, ҳеч жойға қўнроқ қўнлардан бўлсин-да. Бора-бора дилларини хира қилиб тур-ган ҳавф чекинаётгандек бўлди. Қўнли-лариде яна қарогонлик ҳўкморлик қила бошлади. Оқаётган сувинг шадрираши-да, уларға оқ йўл тилаётгандек бир оханг бор эди. Уяаётган қушлар ҳам, сой ат-рофидеги пасу баланд дараклар ҳам ик-ковларига омад тилаётгандек эди.

Қувончлари чексиз. Дам олгани ўти-рилар. Қоринлари хийла оқ қолган экан. Қўнларни силаб олган нону мевалар-ни ўртаға қўйиб қўла-қўла ёш бошла-ди. Қўнлар ҳам «савдо»дан тушган са-баи қартошқаларни майда-майда тишлаб, узн-узн қўлоқларини силкита-силкита, қўрқиб-қўрқиб оқватланшиға тушидилар.

Ёшлар шеърини бу мавзусиз тасаввур қилиб бўлмади. Эҳтимол, китоб муҳаррирлари бундай шеърларни тўплагани қирғиш қилишнинг лозими бўлмади. Буларнинг ҳаммаси биримиз икки-учтадан ёш иходкорни оталиққа олайлик, улар билан ишлашлик, тўғри йўналиш берайлик. Ёшларга Ватан манзараларини намойиш қилайлик. Ишончим комилки, бугунги кўпал ёш иходкорлар Қамчиқ домини қандай қурилганидан, Орол фожиясидан беҳабар, Асакадаги мўъжиза заводни қандай қуришганидан, қанчадан қанча йўллар, кўприklar бунёд этилаётгани, Ер қабридан табиий газ қандай олинадигани, улкан бугдой хирмонлари қандай қад қўраётганининг уларнинг тасаввурлари йўқ. Ватан ҳақида шеър ёзиш учун, аввало, Ватанини қўриш, ҳис этиш зарур.

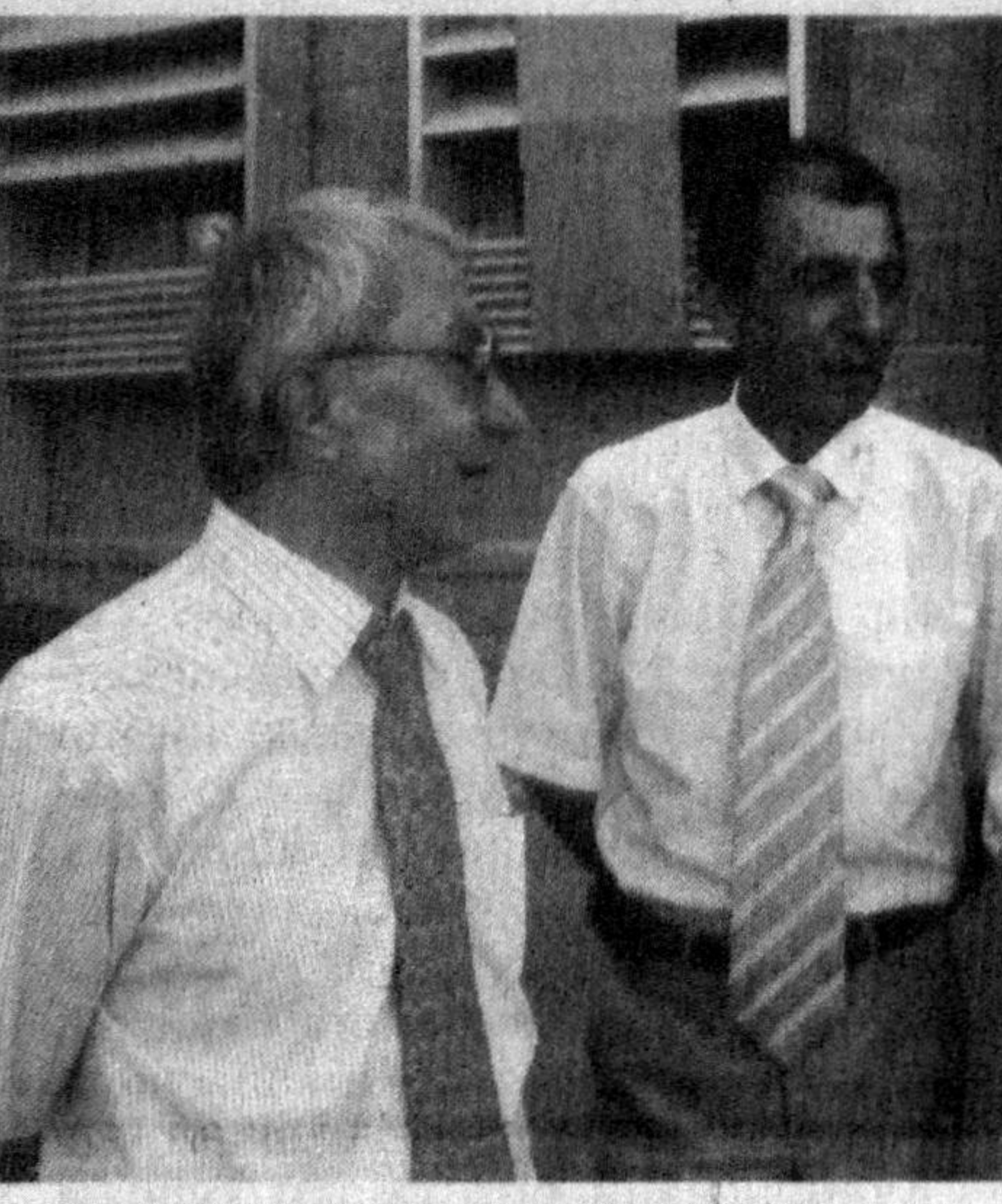
Ўқиб ҳошимов:

— Бу ерда Абдулла Қаҳҳорнинг яхши бир гапи тилга олинди. Тўғри, лойқа бўлса ҳам, ариқ тўлиб оққани яхши. Аммо ариқнинг суви тинмай, бўтанга айланаётган кетса-чи? Тиндириб ичинини илғи бўлмас-чи?

Ҳинда тижорат йўналишидаги газеталардан биринчи эълон қилиб қолдим. Бир ёзувчи “Ажойиб одамлар ҳаёти” сериясидаги янги асаримга қаҳрамон излаганман, деб эълон берибди. Қурақда турмайдиган гап. Бундан қуринадики, бизда буюртма асарлар ҳам пайдо бўлмакда. Ҳали бакуват бўлса бас, ҳар қандай кишини даҳо даражасида мақтаб, қилган-қилмаган ишларини кўпайтириб, китоб ёзишга тайёр муаллифлар ҳам бор.

Тижорат йўналишидаги газеталарнинг ҳам бўлгани яхши. Аммо уларда эълон қилинаётган кўпал “асар”лар асосан бўлган-бўлмаган воқеа-ходисаларнинг баён-тафсилотидан иборат бўлиб қолмакда. Бундай нашрлар ўқувчи динни пасайтиради, деган фикрга мен ҳам қўшиламан. Емон китоблар маънавиятга зарар етказиши. Улар, таъбир жоиз бўлса, бир марта ишлатилган шприцга ўхшайди.

Яна бир фикрим, бизда ҳозир нашриётлар етарли. Китоблар чиқиб турибди. Аммо муҳтарам ноширлар ёзувчи мекнатини баҳолашда чинакам иходкор билан бу соҳани сардорона соҳага айлантириб олган қаламкашнинг фарқига боришлири керак.

Абдулла АЙЗАМОВ: Бадиий иходнинг барча турлари каби адабиётда ҳам ўзаро мулоқот ва фикр алмашувлар ҳақида фойдали бўлган. Самимият руҳида ўтадиган суҳбатлар иштирокида ҳам фикр билан боғлиқ, иходий мулоқот бўлиши, янги фикрларни тўғри йўналишга туртки бўлиши яхши натижа.

Ватанимиз муқталиққа эришган дастлабки кўнлардан бошлаб давлатимиз раҳбари адабиётнинг доимий эътибор қаратиб келмоқда, қалам аҳлига алоҳида ҳурмат ва ишонч билдириб, уларни юртимиз тарихида илгари қўрилган беҳис ўғаришларнинг бадиий соломасини битишга даъват этмоқда. Албатта, бундай эътибор замирида адабиётнинг жамият ҳаётида нисбатда муҳим ўрин эгаллаши, у шунчаки иходий соҳалардан бири эмас, балки маънавиятнинг бош устунларидан бири экани, айниқса, ўсиб-ўнаётган ёш авлодни барқарор қилиш, ўз халқ ва ватанига фидойиллик, эзгулик, ҳалоллик ва адолат фидойиллиги садодат руҳида тарбиялашда гоят муҳим восита вазифасини адо этиши мумкин эмас. Мурожатда санъат бўладими, журналистика бўладими, илму фан бўладими, ҳатто ишлаб чиқариш бўладими, ҳуллас, иходий ихидор талаб этилаётган барча соҳаларни ривожлантиришда адабиёт гоят муҳим ўрин тутиши алоҳида эътибор қарашилади.

Адабиётга қўрсатилаётган эътибор иходкорлар олдида аниқ вазиқлардан қўйиши, катта масъулият юклиши шубҳасиз. Ана шу масъулият иходкорлардан “Бугунги адабий жараён салмони ва самарадорлиги бизни қониктирдими? Шоир ва ёзувчиларимиз ўз салоҳиятлари даражасида қалам тегратитими? Истеъдодли ёш иходкорларини излаб топиш, уларнинг иходий ўсиб-ўлғайиши учун қилаётган сий-харакатларимиз етарлими? Адабий танқид иходий жараёни қўнайтириш, адабларни заворли, яна ҳам бадиий юксакроқ асарлар яратишга ундаш, истеъдод учқун “ярқ этиб” қўлга ташланадиган асарларни “бозорбон” эълимлардан (битик дейишга тил бормаиди) ажратиб бера олиш каби вазифасини қой даражада адо этмоқда?” Биз бундай қий саволларга очик ва эркин мулоқот руҳида жавоб изласак, мақсадга мувофиқ бўлади.

Муқталиққа эришганимизга, мана, 18 йил тўлди. Тўғриси тин олишимиз керак, тарихнинг иходий, сиёсий ва маънавий ўзгаришларга бой бўлган бундай саҳифалар иходкор учун энг бой материал берадиган, алоҳида илҳомбахш давраларни ташкил этиши ўтмиш таърихидан яхши маълум. Аммо шунга қарамай, давримизнинг бутун салобатини ўзидан ҳис этирган, адабиётсавар халқимиз томонидан “Ўткан кулар”, “Кеча ва кундуз”, “Юдузлари тунлар”дай ўқулганда эпик асарларни баралла тилга олишимиз қўйин; янги тўғилган ўғил болаларга “Фарҳод”, “Отабек”, қўзалокларга “Ширин”, “Кумуш” каби исми берилганидан қаҳрамонлар тинсолари яратилди, дея олайлик. Ҳолбуки, бу қаҳрамонларнинг барчаси фожевий тақдир соҳиблари эди. Лекин адабиётнинг кучини қарангки, ана шунга қарамадан улар ота-боболарини оруз қилган, яъни — маънавий етук инсонлар тинсолга айланган. Бугун бунедор, ҳаётнинг энг оғир қўйинчилик ва синовларини энг би ўтишга ўргатувчи қаҳрамонлар тўғрисидаги асарларни ким қўсамайди?

Еки, айтайлик, яқинда орамаздан кетган, лекин рўҳи ҳамон мана шундай да-

раларда “иштирок этиётган” Озод Шафарқидиннинг эсселари ва мақолалари каби ўқувчи излаб топиб ўқийдиган, қизгин баҳсларга сабаб бўладиган чиқишлар нега кам?

Ҳуллас, “этиборга эътибор билан жавоб бериш”, қай жиҳатдан олмайлик, бадиий иход аҳлининг бурчига айланмакда. Бунинг учун Ёзувчилар уюмаси, унинг фаоллари ўз фаолиятини қандай қўриши керак, деган саволга ҳам жавоб излашимиз керак.

Сирожиiddин САЙИД:

— Муҳтарам Президентимиз “Юксак маънавият — энгилмас куч” китобининг алоҳида фасли “Инсон қалбига йўл” деб номланишида рамзий-мажозий мазмун бор. Шу жиҳатдан олиб қаралганда, адиб ва шоирларнинг бурч ва вазифаси инсон қалбига йўл очмоқ, диллардан дилларга, юраклардан юракларга кўприк солмоқдир. Янги йўл ва кўприклар эса ҳақиқат бўлиб қолган, айни эҳтиёт билан бўлиб қолган.

Яқин, бинойи йўлга — яқин йўл, муқтаҳам, сифатли кўприкка эса яқин кўприк бўлибди, дейилган. Шу маънода, қанча тарғиёв тасиф берилмасин, бадиий асарининг ҳам икки илҳом баҳоси бор: яқин асар ва ёмон асар. Яқин асарни ҳам, ёмон асарни ҳам адиб ёзади. Яқин асарлар ҳали кўп ёзилди, ёмон асарларнинг ҳам ҳали анча-мунчасига гувоҳ бўлишимиз табиий.

“Адабиётга эътибор — маънавиятга, келажакка эътибор”. Шундай сарлаҳқа остида Президентимизнинг Ёзувчилар

бир тилга маҳорат билан ўтирилган асарлар мисолида бадиий тарҳима силрларини, устоз тарҳимонларнинг таъриқларини ўрганиш диққат марказида бўлиши керак. Қувонарлиси, бизда аслидан бевосита тарҳима қила оладиган ёшлар етишмоқда. Уларни ҳар жиҳатдан қўллаш ва қўлланариш зарур. Шу маънода “Ёш тарҳимонлар клуби” машғулотларини Миллий университетимиз, Жаҳон тиллари университети ва Шарқшунослик институтига тегишли факультетлар талабалари билан ҳамкорликдан ҳам яхши самара қўшиш мумкин, деб ўйлайман.

Бугунги суҳбатимизда адабиётшунос-

Бугунги мураккаб ва таҳликали замонда ёзувчининг башариётнинг эртанги кўнини ўйлаб, одамларни эзгуликка, инсоф-диёнат, меҳр-оқибат ва бағрикенгликка даъват этишга қаратилган ҳароратли сўзи ҳар қачонгидан ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ислом Қаримов

лик, адабий танқидга муносабат масаласида биров баҳс бўлди. Танқидчиликнинг сустилиги бор гап. Буни энг қўриб бўлмайди. Бир вақтлар бўлганидек, йил шеърини, ҳижолилар, қисса ва романлари мавзусида матбуотимизда ҳолис ва чуқур таҳлилли мақолалар эълон қилинса, уюшамизда йилги ўқувчилар ўтказилса, мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Иқбол МИРЗО:

— Бир қарашда адабиёт чегараси йўқ, илғаб бўлмас жараёндек туюлади. Лекин бу жараённинг ўзига хос хусусияти ҳам борки, уни бадииятга алоқаси йўқ битиклардан ҳимоя қилиш зарур бўлади. Бундай ҳимоямаси батаъсир нағма-

да мавжуд воситаларни ишга солишга, бу мақсад йўлида ҳеч нимани аямасликка даъват ётганини англаб олиш қўйин эмас. Болалар адабиёти нафақат катталар адабиёти учун, балки бири бирдан мураккаб илмий-маърифий асарлар учун ҳам мутолаага қанқок, оғир фанларнинг бемалол ўзлаштиришга қодир ўқувчилар етиштириб бериш учун зарур.

Шуни қоникши билан таъкидлаш жоизки, кейинги икки-уч йил ичида бадиий китоблар чоп этишда иходий сил-жишлар кузатишмоқда. Жумладан, болаларга аталган китоблар ҳам қўнайиб

бораёттир. Бу борада, айниқса, “Шарқ” нашриётинида қўрилган ишлар қўнглини қувонтиради. Гафур Фулом номидаги, “Ўзбекистон”, “Янги аср авлоди” нашриётларида ҳам болалар адабиёти нашрига кўпроқ эътибор берилга бошланди. Юртбошимиз билдирган фикрлар орасида Ёзувчилар уюмаси ва нашриётлар Халқ таълими ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари билан шартнома тузиб, китобларни уларнинг кўп-хоналари, ажорот-ресурс марказларига етказиб бериш тўғрисида ўта долзарб масала ҳам бор. Ўзинингча, ёш китобхонлар эҳтиёжини тўлароқ қондиришда ишга, энг аввало, мана шундай ҳамкорликдан бошлаган маъқул. Ҳозирги

лик шароитида қамровни кенг ололмаётганимиз, кўп ҳолларда ҳаёт воқеалардан орқада қолаётганимиз, майда мавзулар атрофида ўралаётганимиз ҳам бор гап.

Кейинги йилларда адабиётшуносликда бир кўсур пайдо бўлди. Аслида, бир танқидчи бошқа бир ёзувчининг иходини, иходимий фаоллигини мултасил кузатиб, бугунги ва аввалги асарларини турли жиҳатлардан ўзаро қиёслаб, ютқамчилигини аниқласа, кўрсатиб берса, бунинг ҳеч бири ёмон жойи йўқ. Аммо танқидчи ўзига яқин, фикрдош ёзувчининг шахсий таърихига айланиб қолса, у тўғрида иходий фикр билдиришдан нарига ўтмас, бундан адабиёт учун ҳам, ўша ёзувчи учун ҳам наф йўқ, деб ўйлайман. Муболага эмас, газетамиз таъриҳиятида шундай таъриҳият бўлиши керак, бирор бир янги асар босмақдан қанчиси, унинг муаллифини қараб, биз эрта-индин кимнинг номидан газетамга мактовли таъриҳ келишини ва унда қандай фикрлар олға сурилишини таҳмин қила оламиз.

Мирпўлат МИРЗО:

— Мени ташвиша солаётган нарса — кўпал бозорбон нарсаларни ёзишга ўтиб кетиши. Кимдир бир қарашда қизиқарли қўрилган сарғушаз асарларини пуллаб, ялло қилиб юрибди, кимдир эса адабиётнинг муқаддас принциплардан чекина олмай, китобини нашр қила олмай мум тилаб турибди. Бундай ҳолат ёш иходкорларни қалғичини мумкин, маълум маънода қалғи-

— олди-кочидан иборат, қалакам-чатти “Усулб”да битилган ҳим, савз китобларнинг бозори қачқон! Нун ҳам дердингиз — кўча адабиёти, оломон адабиёти!

Ана шундай бир шароитда маънавиятнинг ўзгаги бўлиши адабиётнинг жамият ҳаётигаги ўрни, ёзувчининг кадр-қиммати ҳусусида Президентимиз айтган таъсирли сўзлар умрини шу соҳага тиккан ҳар бир иходкорни хаяжонга солгани аник. Қўнгилағар адабиётимизнинг келажакига ёруғ бир умид ўйгонди.

Маъқул олиймақом ҳужжат жаҳон ахли молиявий инқироз ташвишида яшаётган айни бугунги кунда дунёга келгани шовён диққатга молиқдир. Қорин бир бурда нон билан ҳам тўр, аммо қўнглини бутлаш, қўнглини ўстириш осон иш эмас.

Ваҳоб РАҲМОНОВ:

— Мени кўпал қаттиққўл, аввсиз, китоблардан нуқул нуқсон кидирадиган олим, дейишарди. Гап менда эмас. Президентимиз мумтоз адабиётимизни, ҳусусан, Алишер Навоий асарларини халқимизга янада яқинлаштириш, бу ноёб меросни ҳижолатдан ҳам маънавиятимиз ҳаётга ҳаёт халқимизга айлантириш барчамиз, аввало, адабиёт аҳлининг вазифаси эканлигини таъкидлаб турибдирлар. Бу вазифанинг нечоғли долзарб эканлигини англашимиз керак. Ҳолбуки, мумтоз адабиётга оид кўпал нашрларда, хатто Алишер Навоий асарлари жамла-маларида ҳам имло хатолари шу қадар кўпки, аксарият ҳолларда муаллифининг фикри мулталоқ тескари бўлиб кетган. Бунга мулталоқ йўл қўйиб бўлмайди.

“Янги аср авлоди” нашриётинида Навоий асарлари содда тилда, шарҳ услибига чоп этилга бошланди. Бундай таъриҳларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш керак.

Луқмон БУРИХОН:

— Истиклолимизнинг дастлабки кўнларидан бошлаб мамлакатимизда адабиёт ва санъат ривожига, айниқса, бу йўналишларда иход қилаётган ёшларга жиддий эътибор берилга бошлангани ҳаммамиз гувоҳимиз. Ташкил этилган кўпдан-кўп танловлар, давлат муқофотлари, яратилган ва яратилаётган имтиёзу гамҳўрликлар фикримизга далил бўла олади. Булар, албатта, яхши. Аммо натижа қандай бўляпти, билдирилаётган ишонч ва гамҳўрликни суиистеъмол қилмаяптимиз, деган савол ҳам қўйилиши керак.

Шу маънода айтишим мумкинки, бугунги мулоқотда бир неча бор таъкидланганидек, кўпал ёшлар иходиятларини даражасида иход қилаётганлари йўқ. Ҳаётни жиддий кузатиш асосида яратилган асарлар ҳануз етарли эмас. Баъзи ёшлар бирор бир манфаъат, аниқроғи, муқофот олишга тегрор китоб чиқаришга, ном қозонишга ҳаракат қилади. Уларнинг пишиб етилган, сиёка мавзулардаги битиклари эса таъсирчанликдан йироқ.

Нўмон РАҲИМЖОНОВ:

— Москвада нашр этиладиган, биздаги “Даракчи”га ўхшаган газеталардан бирини М. Блассингер деган муаллифнинг “Адабиёт — бу бизнес”, деган мақоласига кўзим тушиб қолди. У Бостон шаҳрида яшовчи таниқли ишбилармонлардан бири экан. Мақолада, асосан,

ИЖОДКОР ФАОЛЛИГИ ВА СЎЗ МАСЪУЛИЯТИ

уюшмаси, адабиёт ва адиллар меҳнати, сўз аҳлининг бурч ва масъулияти ва бугунги ўзбек адабиётининг маънавиятда тутган ўрни ҳақидаги те-рини фикр-мулоҳазалари, очигини айтиш керак, ҳаммаизни хийла ҳушёр тортирди. Бу дастурий мулоҳазалар “Юксак маънавият — энгилмас куч” китобининг ўзвий давоми, мохиятан шу асарининг яна бир маънавий-маъри-

лар қўнайиб кетиши, адабий дидага салбий таъсир қўратиши мумкин. Бизга билдирилаётган катта ишончдан фойдаланиб, аслини сохтадан, тилани мисдан ажрати олишимиз зарур. Бунинг учун маъри пуч сўзларининг кетидан қувиб топиб, танқид қилиб тўғриладан қўри, чинакам бадиий асарларни кўпроқ тарғи қилиш яхши самара беришининг унутмаслигимиз керак. Асл насидат намунаси мана бундоқ бўлади, деб кўрсатилса, ҳамма учун тушунарли бўлади.

Олдимида турган муҳим вазиқлардан бири — ёш иходкорлар, истеъдодли қаламкашлар билан ишлашни янги сифат босқичига кўтаришимиз керак. Давлатимиз раҳбари бу масалага эътиборимизни ҳаммаиз қаратиб келади. Бу вазиқани бажаришда сон жиҳатидан қувиб мулталоқ арамайдик. Энг яхши асарларни давлат хоийлигида нашр эттириши ва уларни китобхоналарга тарғиб қилишимиз керак. Демакки, нашриётларнинг темастик режалари ҳам, китоб савдоси ҳам ва, албатта, кутубхоналар фаолияти ҳам эътибор марказида бўлиши лозим. Ажорот технологиялари асри деб аталаётган замонда босма муқовилар билан алоҳида чекланиб қолиш мақсадга мувофиқ эмас. Тарғибот воситалари орасида энг тезори ва қўнайиб бўлган интернет тарғиботи ҳам унумли фойдаланишимиз керак. Давлатимиз раҳбарининг адабиёт аҳлига мурожатнома-сида ҳам бу тўғрида яқин таъсирлар берилган. Шундан келиб чиқиб, танқид иходкорларнинг веб-сайтини яратишни, юксак бадиият асарларини бевосита хорижий тилларга тарҳима қилиш иходиятига эга ёшлар билан янада фаол ишлашни режалаштиришимиз керак. Он-лайн тилиши орқали интернет адабиёти таҳли ва тарғиботини йўлга қўйиш ҳам яқин-келгусидаги режаларимиздан ўрин олган.

Омон МУХТОР:

— Маънавиятга, демакки, адабиётга қўрсатилаётган эътибор, адабиётни мияллат деб тушуниб, унинг ривожига мийрибонлик билан қўйишга қараш, ҳеч муволағасиз, катта воқеа.

Ҳозирги яқин адабий манзарани тасаввур қиладиган бўлсак, мен “адабиёт тўхтаб қолди” ёки “адабиёт ривожланмайти” қўнгида қўриданга гапларга қўшилимайман. Ёзувчилар ўз вазиқларини, ҳарқали, бажаряпти, ҳар қачонгидан кўпроқ китоблар чоп этилмоқда. Лекин давр ўзгайиб кетди. Биз орқада қоляпимиз. Бунга эътибор билан олишимиз керак. Бундан ташқари, бир нарсасга ўқишим мумкин. Бундан анча йил бурун “Шарқ” акциядорлик компанияси “XX аср ўзбек романи” сериясида қатор китоблар чиқарди. Ушунда тузилган кенгаш ўз вақтида собиқ тузум меzonлари асосида бағоят юқори баҳоланган айрим романилар қанчалик “аскиригани” ҳис этган эди. Ҳам ўзи яшаган кўнларга, даврга хизмат қилганидан, ҳам ўзақ яшайдиган асарлар ҳам. Қанча меҳнат сарфлагани эътибор китоблар омонларда қолиб кетаётгани ҳам сир эмас.

XX асрга тааллуқли адабий меросимизни ўрганиш буйича жиддий, системали иш қилишимиз керак. Бу ишни кеңикитириб бўлмайди.

Мени адабий саводимизнинг пасайиб бораётгани ҳам ташвишлантиради. Ёзувчи билимли бўлиши керак. Газета-журналларимизда, ҳатто адабий-бадиий йўналишдаги нашрларимизда ҳам имло масаласида талай нуқсонлар бор. Ҳар бир китоб ва, ҳатто оддий бир мақола ҳам талабчан хошир ёки муҳаррирнинг назаридан ўтиши зарур.

Анвар ОБИДЖОН:

— Уюшмамиз фаолияти юзасидан Президентимиз билдирган фикр-мулоҳазаларда болалар адабиёти ҳусусида ҳам батафсил тўхталиб ўтилгани қизиқ-тойлар учун қалам тегратитган биз адабларнинг беҳад қувонитриб юборди. Бу қимматли йўриқномадаги: “Айниқса, биз учун гоят муҳим аҳамиятга эга бўлган болалар адабиётини ривожлантиришга алоҳида эътибор беришимиз, муқталиқ фикрларининг шаклланиши шаклланиши, ҳар қандай китобхонлик, мутолаа маданияти болалардан бошланганини доимо ёдда тутишимиз лозим”, деган сўзлар замирида китобсавар фарзандларимизнинг эҳтиёжини янада тўлароқ қондиришга эриша олаймишимиз, деган савол, келажакимиз ворисларини ҳар томонлама етук қилиб тарбиялаш йўли-

ахвол кутубхоналарни биринчи галда лотин илмосига бўлиб болалар адабиёти билан тезроқ тўғририлишига тазоо этмоқда. Бу таъбир тегишли вазиқларда тарҳималаштирилган маблаглар воситасида амалга оширилса, ҳам фарзандларимиз зарур китобларга ёлқиди, ҳам нашриётларнинг ихтисодий қуввати ошиб, болалар адилларига ихотимий буютма бериб бўлса-да янги асарлар ёздариш, янада кўп бевозили китоблар чиқариши ихотимияти вужудга келади.

Энг муҳими, миллий адабиётимиз равнаки учун хизмат қилувчи пиш-пукта йўрик, кенг қамровли дастуриламал юзага келди. Уни турмушга муваффақиятли тарзда татбиқ эта билиш кўпроқ ўзимизга боғлиқ. Ёзувчилар уюмаси аъзолари ўз сафарларини яна ҳам жишлантириб, Президентимизнинг бу гамҳўрликларига амалий ҳаракатлари, иходдаги янги-дан-янги ютуқлари билан муносиб жавоб қайтаришларига шак-шубҳа йўқ.

Улуғбек ҲАМДАМ:

— Замон шиддат билан эврилишда давом этмоқда. Ҳатто адабиётнинг ўзида оқимлар, йўналишлар қисқа фурсатлар ичида ўзгариб-турланиб бормоқда. Буларнинг ҳаммаси, аввало, техника, сунг ажорот асрининг табиати, тезлиги натижасида турли қўйларга тушиб чиқаятган замондош инсоннинг кайфияти билан боғлиқ жараёнлар. Кайфиятлар ўзгаргани, демак, инсонни тутиб турган ўзақ қадриятларга муносабатда ҳам тусланишлар юз бера бошлади. Назаримда, айни шу уринда жамиятга, унинг аъзоларига иходкорнинг маънавий дастаги, рухий далласи сунг билан ҳаводек зарур. Чунки содир бўлаётган оламушул ўзгаришлар табиатини, равшини, натижаларини таҳлилу тасвиқ етувчи куч ҳам, бунга ўқувчи қаршисида беминнат қўйиб, унга таллаш ихотимлари уфқини кеңгай-тиргувчи дўст ҳам иходкор! Бу ёнда иходкор мансуб бўлган жамиятнинг ютуғи шундаки, ёзувчи ёки шоир ҳеч қачон ёзувчининг ёнида туриб эзгулик тош отмайди, йўқ! Аксинча, чинакам иходкор ҳамиша умуминсоний маънавиятни ёқлаб қижши баробориди ўз миллатининг қадриятларини ҳимоя қилади.

Мана шунлар ҳақида ўйлаганда, давлатимиз раҳбарининг қўйидаги фикрлари салмомини янада теранроқ англаб бошлайсак: “XX аср интеллектуал салоҳият, тафаккур ва маънавий асри сифатида инсоният олдида инги-янги уфқлар очиб билан бирга, биз илгари қўрмаган, дуч келмаган көквин муаммоларни ҳам келтириб чиқармоқда. Бугунги мураккаб ва таҳликали замонда ёзувчининг башариётнинг эртанги кўнини ўйлаб, одамларни эзгуликка, инсоф-диёнат, меҳр-оқибат ва бағрикенгликка даъват этишга қаратилган ҳароратли сўзи ҳар қачонгидан ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.”

Демак, ёзувчининг, шоирининг иши ҳали битгани йўқ. Ҳаёт давом этган экан, ҳеч қачон битмайди ҳам. Чунки эътиқлиқ, эътиқим, эътиқон катъий назар, ҳар биримизнинг қўнглимиз ўзимиз учун энг катта адабиётимиз! Биз ҳар дам ана шу адабиёт билан биргами, ҳамнафасимиз. Адабиётни тарғибу тасвиқ этиш, аслида, қўнглимизга қулоқ тутишга даъват ҳисобланади. Бадиий асар шаклидаги адабиётга ошно бўлиш эса ўзганининг қўнглига ҳам эътибор қўйиб, демак.

Ахмадхон МЕЛИБОВ:

— Бугунги мулоқотимизга, шубҳасиз, давлатимиз раҳбарининг матбуотда эълон қилинган фикр-мулоҳазалари туртки берди. Қўнгида ҳам-анами фикрлар тўплагани қолган экан, улар асосида миллий адабиётимизни янги уфқларга кўтариш, иходий жараёни янада фаоллаштириш йўллари тўғрисида ошқо-ра баҳслашиб ўтиришимиз. Бир-биримизни ихотимий фаолликка ундайтиришимиз.

Сўбатимиз бошида “Бугунги адабий жараён бизни қониктирдими ёки йўқми?”, деган савол қўтарилди. Бу саволга “Ҳа” деб ҳам, “Йўқ”, деб ҳам жавоб қайтариш мумкин. Собик тузум шароитига нисбатан олганда, бугун адабиётимизда чекланган, таъкидланган мавзулар қолмагани, нашриётларда аввалгидек, китоб чиқариш, режага кириш учун йиллаб навбат қутиш дегарли қолмагани, аксинча, муаллифлар учун ҳамма эшиклар очик эканлиги, шубҳасиз, ихотимий ҳол. Аммо шундай эркин-

тиб ҳам бўлди.

Ҳар бир иходкор ўз салоҳияти, иходий ихотимияти даражасида ёзиши керак. Бозор экан, энгил нарсаларнинг бозори қачқон бўлар экан, деб ўзимизни ҳар ёнга уварасрак бўлмас...

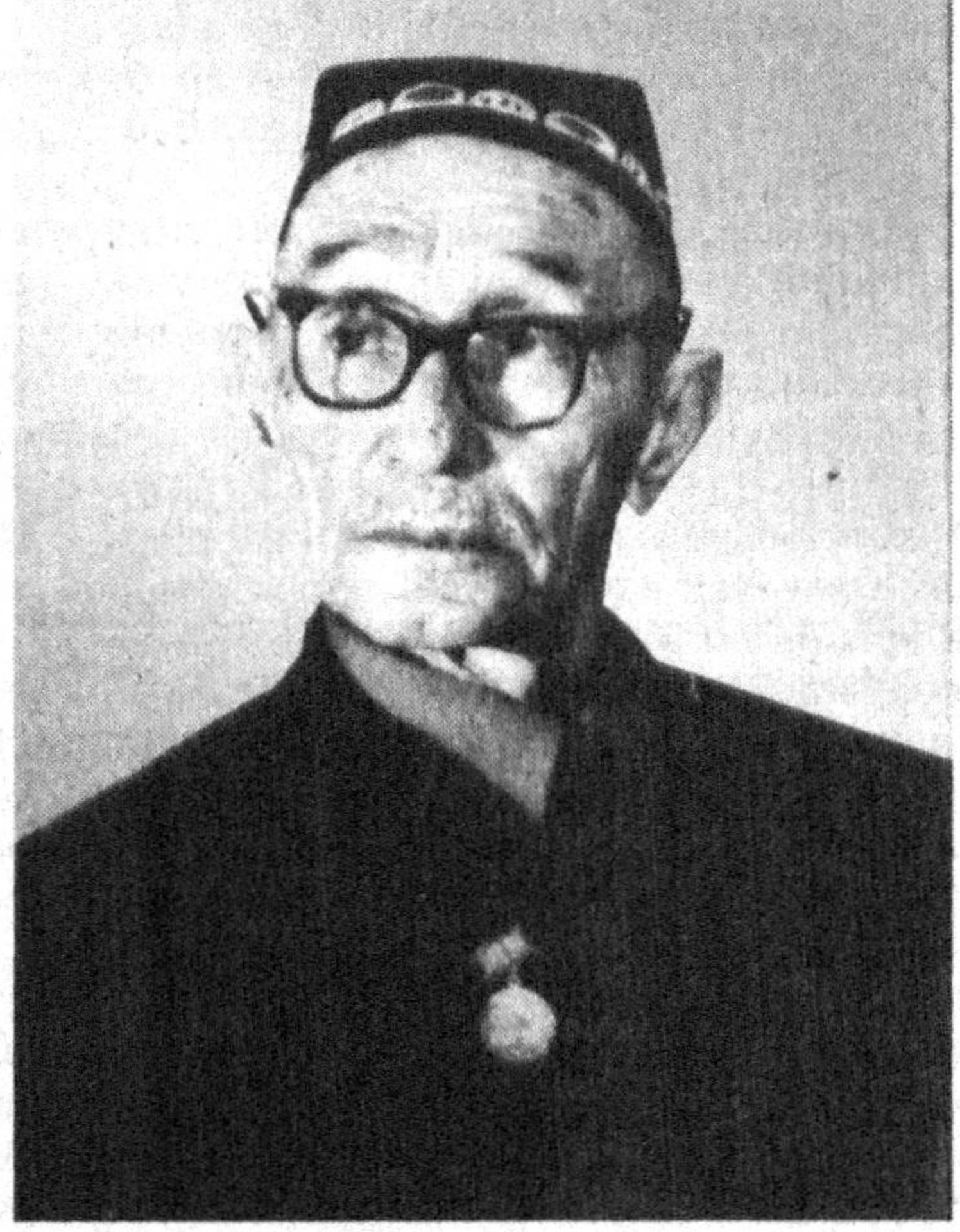
Собир УНАР:

— Кейинги пайтларда биз мактаб кутубхоналари билан дегарли ишламай қўйдик. У ерда қандай китоблар мавжуд, ўқувчиларга қандай асарларни тасвия қилишмоқда, бунга билмаймиз. Аммо ишончим комилки, қўнгида кутубхоналарда жиддий ва зарур адабиётлардан қўри вилоятларда чоп этилаётган бўшбаёе “асарлар” кўп. Бунга беварқ қараб бўлмайди. Тегишли вазиқлар билан биргаликда мактаб кутубхонасини талаб даражасида шакллантиришимиз керак. Бунга эришиш учун шоир ва адилларнинг мактаблардаги ўрашувларини кўпайтиришимиз, ёш китобхонларнинг қизиқдиларини ўрганишимиз зарур.

Эркин АЙЗАМ:

— Истиклол даврида адабиётимизнинг мавзу доираси ҳам, иходий ихотимиятлар ҳам кеңгайганлиги шубҳасиз бор гап. Аммо унинг сифат даражаси ҳақида, таассуфки, бундай демок кийин. Сабаби — китоб чиқариш чинакам профессионал эмас, асосан айрим олғир ҳавасмандларга ўнағай бўлиб қолди. Бу иш гоҳо “ўз-ўзига хизмат” тусини олгани ҳам

ЎЛМАС ОҶАНГЛАР ИЖОДКОРИ

рочининг куйлаш мобайнидаги муслиқий ноталари, қочирмилири устиди соатлаб ишларди. Шу туфайли ҳам Имомжон Икромовнинг асарлари ҳануз барҳаётдир.

Жонажон шахримиз Тошкентнинг 2200 йиллиги арафасида пойтахтимиз таниб бўлмас даражада ўзгармоқда. Ҳар қадамда бунёдкорлик ишлариға кўзимиз тушади. Жумладан, Ўзбекистон радиоси ҳам қўшалок тўй арафасида қайта таъмирланиб, қалбларимизни янада гурурга тўлдиromoқда. Ҳар гал радиоуйи зинапойларидан одимлар эканман, ушбу мўътабар бинода илк бор ўз санъатини халқимизға тақдим этган, ўзбек санъати афсонасиға айланган инсонлар ҳақида қайта-қайта ўйлайвераман. Ана шундай ижодкорлардан бири — Ўзбекистон халқ артисти, атоқли озанана ва бастакор Имомжон Икромовдир. У 1891 йили Тошкентнинг Бешёғоч даҳасида дунёға келган.

Ўша йиллари бу маҳалла Тошкентнинг ўзбексана сокин ва саҳий, камтар ва захматқаш, чексиз меҳр-муруватли кишилари маҳалласиға айланганди. Эндиғина йиғитлик тулганиға кадам қўйган, баланд бўйли, оқ ятак устидан белиға атлас белбоғ боғлаган жиддий ва камтар, юрағиға оҳанглар дунёсини яширган Имомжон санъат оламини ўз сози билан қириб келади. Кейинчалик унинг қўллаб қўшқилари халқ орасида машҳур бўлиб кетади.

Тошкент — 2200

Бу қўшиқларнинг 50 дан ортиғи радио архивида сақланган.

1927 йилдан бошлаб Имомжон Икромов Ўзбекистон радиосида ишлаш бошлади. Дастлаб ансамбл мусиқа раҳбарии, муслиқий эшиттиришлар бош муҳаррири, радио ансамблининг бадий раҳбарии, сунг умрининг охириғача чолғучи ва бастакор сифатида фаолият қўсатди. Ўзбекистон халқ артисти, атоқли озанана ва бастакор Имомжон Икромовнинг инсоний фазилатлари ҳам ибратли эди.

Устоз санъаткор ҳар бир қўшиқ ёки ашулани яратиш учун, керак бўлса, бир неча йиллари сарфлаган. Масалан, «Ажам» ашуласини салкам 40 йил мобайнида яратган. Имомжон Икромов ҳар бир асарининг шеърӣ матниға алоҳида эътибор билан қараган. Аввало шеърининг мазмунӣ, шеър қофияларининг мусиқа оҳанглирида «этилувчан»лигиға эътибор қилган. Бундай уйғунликка баъзида шоирлар билан иходий ҳамкорлик қилиб эришган.

Шу ўринда шоир Пўлат Мўминнинг эътирофини келтириш ўринли: «Мен Имомжон ака билан ҳамкорлик қилиб келдим. Уста билан ишлаш мароқли, ааммо қийин эди. Уста шеърда сўзлар мусиқий бўлишини, янги фикр, яқун бўлишини талаб қиларди. «Индамади» радиофили газалини уста талаби билан қайта-қайта ишлаганимизнинг бийр неча вариантларини ёзганим эсимда. Чунки уста ҳар гал қизининг индамаганилиги сабаби ақс этсин деб талаб қиларди».

Бастакор бу куйни шеър мазмунини, руҳиятиға шу қадар монанд яратганини, ҳуш шеър шу муқаддас унун яраганидай таассурот қолдиради. Бундай куй-қўшиқларни тинглаб, мусиқа ва матн худди эт билан тирноқ каби бир-бириға пайванд бўлиб кетганиға ишонч ҳосил қилайсиз.

Шогирдларининг хоирлашича, бастакор янги дунёға келган асарларини шогирдларига хижжалаб ўргатарди. Их-

Уз касбининг профессинал устаси бўлган Имомжон Икромов узок йиллик

иходий фаолияти давомида қўллаб қўшқилар яратди. Ўзбекистон радиоси қошидаги халқ чолғу аёблари ансамблининг ташкилотчиларидан бири сифатида иш олиб борган вақтида халқимизға фақат чолғу куйи сифатида маълум бўлган «Муноҳот», «Чўли Ирок», «Ажам» наволариға янгидан ҳаёт бахш этиб, уларнинг ашула ўйлариини яратди. Унинг шоир Ёнгин Мирзо билан ҳамкорликда яратилган «Онам дерман» асари оналар мавзусидаги бетакор ашула бўлди. Бир қанча таниқли санъаткорлар севиб қўйлаган бу қўшиқ ҳамон хонандаларни ўзиға жалб этиб келмоқда. Имомжон Икромов асарларида меҳнатқаш инсон образи тўлақонли талқин этилган; маънавий юксалик рамзи — меҳр-муҳаббат муслиқий садолар орқали ёркин ифодаланган; дўстлик мавзуси бастакор асарларининг асосини ташкил этади.

Таниқли шоир Миртемир домланин шундай сўзлари бор: «Имомжон оға билан қарийб ёрти асрлик дўстларданман, қалинман ва ҳамиша шу кекса ва лекин қайратқаш, ҳам гоят оригинал бастакор иходийға махливларданман. Имомжон оға маънан бой-бадавлат бастакорлардан. Иходи ўта халқона. Бу билан оға боҳаё бастакор иходжона» дидан «Иққан» асарлар эсда «қолғулик, арзиғулик, тилға олғулик ва узок яшава ҳаққи бор». Афсуски, И.Икромовнинг ҳам, ана шундай шарафли лойиқ бошқа ўзбек бастакорларининг ҳам иходи, ҳаётий қарашлари, асарларининг мазмунӣ, гоивий мезонлари, муслиқий тили ва образлар олами кам ўрганилган.

Устоз Имомжон Икромовнинг 300 дан ортиқ қўшиқ ва ашулалари мусиқа маданиятимизнинг олтин хазинасида жой олган. Бу меросни қанча тағриб ва тадиқ қилсақ, шунча оз.

Мадина БЕГАЛИЕВА

ХАЛҚОНА ҚЎШИҚЛАР ТАНЛОВИ

«Қишлоқ тараққиети ва фаровонлиги йил» давлат дастуриини бажариш мақсадида мустақилликнинг 18 йиллиғиға бағишланган Республика Халқ иходжона маданияти маданий-мағрифий ишлари йиллий-методик маркази ҳоимлиқи ташкилотлари, Қашқадарё вилояти ҳоқимлиғи Мадаҳиет ва сирт ишлари бошқармаси ва Қарши шаҳар ҳоқимлиғи ҳамкорлиғида қилар ва улан иходицларининг анъанавий қўриқ-танловини ўтказди. Танловдан мақсад ёшларимизнинг миллий қадриятларини мавзада эътибори ва қизиқинларини ошириш, шуниндек, ўзбек халқининг қадимий қўшиқларини излаб топши, лар ва улан жағрида иходжона қўшқиларини, номлари кўпчилик-

ка таниш бўлмасан иходицлар иходицларини қашф эттиш ҳақида уларнинг иходици кенг тағриб эшитидан иборат.

Ҳайрат қарорига биноан иходжона олий ўрин Андижон вилояти Асакатуманидан уланчилар гуруҳи ва Қарши тумани «Момогуз» фолклор-этнографик халқ ансамбли лапарчилариға берилди.

Иккинчи бичини ўрин Навоий вилояти Навбахор тумани уланчилариға ҳамда Бухоро вилоятидан «Афиона» фолклор-этнографик халқ ансамбли лапарчилари-гуруҳиға насиб этди. Қорақалпоғистондан «Беспереде» фолклор-этнографик халқ ансамбли лапарчилари-гуруҳиға ҳамда Навоий вилояти Навбахор тумани уланчилари алоҳида номинациялар бўйича совирилган билан тақдирландилар. Қирик-танлов шитирокчилари Қарши шаҳрининг тарихий қадимжолари ва диққатқа сазовор жойлариини ҳам зиёрат қилдилар. Мухаммаджон ҚОЗОҚБОВ

Сенга эди қайтиб

халал бермасга Бел боғлаб, жонимни ўтларда ёқдим.

Айни тонг чоғида ондан гулдай Қиз бўлиб чиройға тўлган экансан.

Ҳинд қўлиға тушган асранди филдай

Учсиз етагиниға юравердим-мен.

Товусдай товланган ўзбек қизлари Хурмаг билан менга бўлди гиритгон.

Эски дўстларимдай қулишиб бари Чой қуйиб, ёшиди ажиб дастурхон.

ТошДУ — яам боғи, ёшлар дўстлиги,

Қанча қўнғилларға нур берай ёдуш!

ТошДУ — минг-минг йиғит-қизлар ёшлиғи,

Менинги йиғит вақтим, сенинги қиз вақтинг.

Руслан МУСУРМОН сўхбатлашди.

Профессор Ҳамидулла Акбаров хотиралардан иборат бир туркум мақолаларини «Ширинсуханлар гурунги» сарлавҳаси остида тўплаган. Олимнинг ўтмишға қилган бу тарздағи саёхати фарзандининг ота-она хотираси қаршидағи эҳтиромии биланниға чекланиб қолган эмас. Унда муаллиф ХХ аср муслиқа илимининг ёркин намоёндалари Илёс Акбаров ва Ҳафзияхоним Мухамедова орқали ўтган аср ўзбек маданиятининг жонли манзараларини гавдалантиради. Шу боис биз бу хотираларни газетамиз саҳифаларида бериб боришни режалаштирдик.

Ўтмиш манзаралариға ўзимиз лирик тус берамизми ёки кўркам, ҳазил-мутоибаға уч кишиларнинг хатти-ҳаракатлари кўнглиға яқин бўладими, ҳар қалай, улар ёдимизда сақланиб қолади. Улар билан боғлиқ хотираларни эслаганда юзимизға табассум юзуради, уларнинг нурли киефалари кўз ўнгимиздан бири-бир ўтади. Ҳам меҳр, ҳам кўлтиг уйғотадиган шингил воқеалар турмуш иқир-қиқилариға улашиб кетади. Буларнинг бари турмушимизнинг лаззати онларни кадрлар заруратини эслайтиб туради. Хатто сергаклантиради!

Эслаيمان... Юнус Ражабий «Оқ матит» маҳалласидаги уйимизға очик чек-

дикқа яллабйиб ўтириб олиб, бошчини столға қўйганча бемалол ухлаб ётибди. «Кимсиз? Тонг отди...» демоқчи бўлган эдим, кўзим стол тағидиға бўжчаларға тушиб қолди. Тугунни очиб қарасам, келиноинингизинг бисоти бирин-кетин чикиб келяпти... Демак, умарган... Чой қўйдим. Дастурхон ёздим. Хуррак эса тинмайди. Шу пайт келиноинингиз келиб қолди-да: «Ким у? Нима ҳаракат?» деб дарозларини очиб ташлади. «Қўявер, тин олсин, улфатим», деб қўяколдим. Аммо кайфини бундан шеқили, уйғонди. Кўзини очиб шу билан туғунларға ёпишиб, «урра» қоқмоқчи. «Шу бўжчалар сизға керакми? Шошманг, олиб кетасиз. Алмосқондан қол-

ШИРИНСУХАНЛАР ГУРУНГИ

Успенский, Романовская, Х.Мухамедова, И.Акбаров. 1928 йил.

ра билан, «Илёс ака» деб кириб келардилар. Отамиз «Мени «ака»деманг, ўн икки ёш кичкинаман сиздан» дейишлариға қарамай, «Сизни «Илёс!» деб чақиролмайман. Шунга қўнингиз», дедилар. Уша дамларини бирида ховлимизға кириб келишлари биланок:

— Илёс ака, келинини — Ҳафзияхонни чақиринг, гапим бор, — деб куйла-қуйла гапириб кетдилар. — Кечки пайт уйға қайтиб, калитим билан эшикни очсам, димоғимға шароб ҳиди ўрди. Кичинингиз хуррағи эшитилиб турдиби. Хайрон бўлдим. Уйимизда бундай алфозда улайдиганлар йўқ эди-ку! Меҳмонхона бўш, ётоқхона ҳам. Чирғоғ ёниқ ошхонаға кирсам, холидликнинг зилғи очик. Столда совуқчиликдан олдинган мусалас, «закускан»нинг қолдиғи. Кимдир каттароқ ўрин-

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

«Илёс ака, келинини — Ҳафзияхонни чақиринг, гапим бор, — деб куйла-қуйла гапириб кетдилар. — Кечки пайт уйға қайтиб, калитим билан эшикни очсам, димоғимға шароб ҳиди ўрди. Кичинингиз хуррағи эшитилиб турдиби. Хайрон бўлдим. Уйимизда бундай алфозда улайдиганлар йўқ эди-ку! Меҳмонхона бўш, ётоқхона ҳам. Чирғоғ ёниқ ошхонаға кирсам, холидликнинг зилғи очик. Столда совуқчиликдан олдинган мусалас, «закускан»нинг қолдиғи. Кимдир каттароқ ўрин-

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

«Илёс ака, келинини — Ҳафзияхонни чақиринг, гапим бор, — деб куйла-қуйла гапириб кетдилар. — Кечки пайт уйға қайтиб, калитим билан эшикни очсам, димоғимға шароб ҳиди ўрди. Кичинингиз хуррағи эшитилиб турдиби. Хайрон бўлдим. Уйимизда бундай алфозда улайдиганлар йўқ эди-ку! Меҳмонхона бўш, ётоқхона ҳам. Чирғоғ ёниқ ошхонаға кирсам, холидликнинг зилғи очик. Столда совуқчиликдан олдинган мусалас, «закускан»нинг қолдиғи. Кимдир каттароқ ўрин-

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

«Илёс ака, келинини — Ҳафзияхонни чақиринг, гапим бор, — деб куйла-қуйла гапириб кетдилар. — Кечки пайт уйға қайтиб, калитим билан эшикни очсам, димоғимға шароб ҳиди ўрди. Кичинингиз хуррағи эшитилиб турдиби. Хайрон бўлдим. Уйимизда бундай алфозда улайдиганлар йўқ эди-ку! Меҳмонхона бўш, ётоқхона ҳам. Чирғоғ ёниқ ошхонаға кирсам, холидликнинг зилғи очик. Столда совуқчиликдан олдинган мусалас, «закускан»нинг қолдиғи. Кимдир каттароқ ўрин-

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ўрасиз. Ҳирчиллама, америк махси бор, қалиши бўлмасам ҳам қиярсиз», деб, «меҳмонни» тинчидим. «Мендан ёшроқ кўринасиз, чойдан қўйинг», деб дамланган чойни олдиға суриб қўйдим. Коймадидим. Насихат ҳам қўлмадидим. Фақат таажубланганимни айтдим. «Агар ниятингиз умарिश бўлса, нега уй эгаларини ошхонасида ичасиз? Хонадонимизнинг ҳавоси билан шайнингизни булғашини ўзингизға лойиқ топибсиз, баракалла!», — дедим. Фотиҳа қўшиқим билан эшик қилиб, кириб келган тешиги томон кетаяпти. «Йўл бўёқда» дедим-у, қўлиға бўжчаларни тутдим. «Олмайман деб эшик томон отилган эди, олмасан киршаб чакраман», деб дўқ билдим. Тўхтади. Уйимиздан ранжмай кетинг. Топганингизни олиб кетинг.

дан лозим бор, қиярсиз. Дока рўмол бор, чиройли қилиб ў

